

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXI П'ЯТНИЦЯ, 21 ТРАВНЯ 2004 РОКУ ЧИСЛО 21 VOL. CXI FRIDAY, MAY 21, 2004 No. 21

В Конґресі США відбулися слухання щодо України

ВАШІНҐТОН. – 12 травня Европейський підкомітет Комітету міжнародних взаємин Палати Представників Конгресу США провів спеціяльне слухання під назвою „Майбутнє України та інтереси США". Засідання вів керівник Европейського підкомітету Даглас Беройтер (Респ.–Небраска), який у виступі згадав стратегічну позицію України, особливо в контексті нещодавнього розширення НАТО та ЕС на західньому кордоні України.

Визнаючи, що Україна має велике стратегічне значення для США, конгресмен Д. Беройтер ясно сказав, що „політика США повинна бути спрямована на встановлення та зміцнення стабільної, заможної та демократичної України, яка була б більше та тісніше інтегрована до европейських та евроатлантичних структур".

На слуханні було обговорено багато аспектів президентських виборів, що відбудуться в Україні 31 жовтня 2004 року. Д. Беройтер заторкнув це питання у своєму привіті, звертаючи увагу на те, що „Конгрес, як і адміністрація Президента Джорджа Буша, розглядає президентські вибори як показник демократизації України. Декілька високоповажних посадовців адміністрації, наприклад, заступник Державного секретаря Ричард Армітадж, нещодавно відвідали Київ і намагалися наголосити на важливості вільних та чесних виборів".

До відкритих коментарів свою збалансовану думку додав конгресмен Роберт Векслер (Дем.-Фльорида), голова демократів у складі Европейського підкомітету Комітету міжнародних взаємин Палати Представників, сказавши, що від часу незалежности економіка України досягла значних успіхів, але такі аспекти, як демократичні ініціятиви, потребують більшої уваги.

Першим перед підкомітетом виступав другий заступник Державного секретаря з питань Европи та Евразії Стівен Пайфер (колишній посол до України, у 1998-2000 роках). Подавши своє офіційне свідчення для протоколу, С. Пайфер заявив, що „Україна є стабільною демократичною державою, яка досягла таких значних упіхів, як ядерне роззброєння та значне економічне зростання". С. Пайфер говорив про проблеми України щодо демократії, але визнав, що взаємини між Україною та США повинні бути кращими.

На запитання Д. Беройтера щодо свободи преси (та спроб придушити її) в Україні, а також щодо ролі України в нерозповсюдженні зброї, С. Пайфер відповів: „Якщо Україна бажає, щоб її вважали нормальною европейською країною, вільна демократична преса є необхідною". С. Пайфер зазначив, що в Україні існує різниця між друкованими медія та телебаченням, так як телебачення здебільшого контролює невелика група осіб, в той час як нова преса представляє цілий спектр поглядів. Щодо нерозповсюдження зброї, то С. Пайфер згадав успішне ядерне роззброєння України, але зауважив, що США тепер допомагає Україні покращити систему контролі експорту. Конґресмен Р. Векслер запитав: „Як може США максимально збільшити ефективність

(Закінчення на стор. 3)

В Іраку убили главу Правлячої ради, збройні сутички тривають

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – У Багдаді внаслідок вибуху 17 травня загинув глава Правлячої ради Іраку 61-річний Абдул Захра Отман Мохамад, відомий також як Ізедін Салім. Вибух стався біля блькпосту, розташованого неподалік від штабу сил коаліції. Він та ще шестеро осіб загинули внаслідок вибуху замінованого автомобіля, вчиненого самогубцем-смертником, – заявив представник командування США Марк Кіміт.

Отман Мохамад народився у Басрі. Він був редактором газети та автором 36 книжок на релігійні та політичні теми. Був ув'язнений режимом Садама Гусейна від 1974 до 1978 року. У 1983 році втік до Ірану. Саме на вигнанні він змінив ім'я на Ізедін Салім. Коли минулого року повернувся до Іраку, він заснував Національний центр соціяльних наук і історії у Басрі. Крім того, був провідником шиїтського Ісламського руху „Дауа" у Басрі.

18 травня у Багдаді відбулася жалобна церемонія у зв'язку зі смертю глави Правлячої ради Іраку Ізедіна Саліма. Виступаючи на церемонії, керівник тимчасової американсько-британської адміністрації Пол Бремер наголосив, що ніякі обставини не зашкодять переданню влади в країні іракському уряду до 30 червня.

Уряд Президента Джорджа Буша з приводу загибелі глави Правлячої ради Іраку заявив, що вбивство І. Саліма не зупинить передання влади в руки іракців, заплянование на тридцяте червня.

На заміну загиблому І. Салімові Іракська урядова рада обрала наступника загиблого І. Селіма. Ним став представник сунітів з північного міста Мосул Газі Машал Аджіл аль-Явар. Він буде головувати в цій установі до передання влади іракцям 30 червня.

Радник Президента Дж. Буша з національної безпеки Кондолізa Райс сказала, що Вашінґтонові вже певний час тому було відомо про майбутні спроби перешкодити переданню влади до рук іракців. Проте, підкреслила вона, настав час, аби іракці самі вирішували своє політичне майбутнє. Британський прем'єр-міністер Тоні Блейр, ніби у відповідь їй, підкреслив, що коаліційні війська залишаться в Іраку, доки не буде досягнено стабільности.

Побоювання подальшої політичної нестабільности в Іраку та непевність щодо постачань нафти з цієї країни спричинилися до падіння акцій та зростання цін на нафту на світових ринках.

Зростання ціни на нафту на Нюйоркській біржі до майже 42 долярів за барель зробило її найдорожчою за останні 23 роки, а також змусило американські біржеві індекси спуститися на найнижчий рівень за цей рік. Так само вражені британський та европейський ринки.

Тимчасовий міністер закордонних справ Іраку Гошіяр Зебарі сказав, що напад зміцнить рішучі наміри просувати країну до суверенности: „Це покаже всім тим, хто критикував Правлячу Раду – мовляв, вона є неефективною і непредставницькою, мішенню для терористичних нападів і для тих недемократичних сил, які хочуть підірвати процес стабілізації. Але нас цим не залякати і ми далі будемо крокувати до нової ери".

Поліція у місті Мосул повідомила, що внаслідок гранатометного обстрілу центру для набору вояків до нового іракського війська 15 травня загинуло 4 особи і 15 отримали поранення. Вибух стався, коли цивільні іракці стояли в черзі, щоб записатися до війська. Крім того, у місті Кербала тривають сутички між

(Закінчення на стор. 4)

Український фестиваль став святом для Ню-Йорку

Тисячі людей взяли учсть в Українському фестивалі, що відбувся 14-16 травня в Ню-Йорку.

Докладніше про фестиваль – на стор. 23

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

60 років депортації татар із Криму

СИМФЕРОПІЛЬ. – В Криму відбувся День жалоби – відзначення 60-ої річниці депортації кримськотатарського народу 18 травня 1944 року. За наказом Сталіна, війська Червоної Армії та НКВД силою виселили близько 200 тисяч кримських татар, з яких майже половина загинула у перші роки депортації. Зранку у шістьох місцях на околицях Симферополя відбулися колективні мусульманські Молебні у пам'ять загиблих у часи депортації, а потім шість колон рушили до центру міста. Там опівдні відбулося Всекримське жалобне віче, в якому взяло участь понад 30 тисяч осіб. На вічу виступила низка провідних українських і кримських політиків, у тому числі – провідник бльоку „Наша Україна" Віктор Ющенко. Напередодні голова Меджлісу кримськотатарського народу Мустафа Джемілєв заявив, що кримські татари побоюються провокацій під час жалобних заходів з боку російських „скінгедів".

Російський уряд обіцяє Україні зону вільної торгівлі

МОСКВА. – Президент Володимир Путін задоволений переговорами між російським та українськими урядами. Прем'єр-міністр України Віктор Янукович та голова уряду Російської Федерації Михайло Фрадков 15 травня заявили про намір прискорити запровадження режиму вільної торгівлі між двома країнами, яке наразі розраховане до 2010-12 років. Про це вони заявили після проведення переговорів та зустрічі з президентом В. Путіним в контексті домовленостей у рамках Єдиного економічного простору. Україна вже кілька років поспіль наполягає на запровадженні режиму вільної торгівлі з Росією без будь-яких обмежень. Проте список вилучених Росією товарів, на які цей режим не поширюється, практично зробив угоду нечинною. Президент Росії В. Путін заявив, що питання створення зони вільної торгівлі в рамках Єдиного економічного простору необхідно остаточно вирішити під час зустрічі голів держав четвірки, яка відбудеться 23-24 травня в Ялті.

О. Чалого замінить Олег Шамшур

КИЇВ. – 14 травня Президент України Леонід Кучма своїм указом звільнив Олександра Чалого з посади першого заступника міністра закордонних справ України з питань європейської інтеграції, за особистим бажанням. Своє рішення О.Чалий пояснив бажанням повернутися до науково-викладацької роботи. О.Чалий перебував на посаді першого заступника міністра закордонних справ з питань європейської інтеграції з липня 2003 року. Питаннями європейської інтеграції України в МЗС замість О. Чалого займатиметься заступник міністра закордонних справ Олег Шамшур, повідомив 18 травня речник МЗС Маркіян Лубківській.

Китай готовий на спільне з Україною виробництво

ХАРКІВ. – Китай готовий вкласти 2.5 млн. дол. у спільне з Україною виробництво літаків невеликої місткости, повідомили у прес-службі Харківського міськвиконкому. Питання співпраці у галузі малої авіяції у були обговорені 14 травня під час зустрічі заступника міського голови Олександра Нечипоренка з членами делеґації КНР та представниками фірми „Авіяція Медицина Нанометр". В ході теперішньої візити члени делеґації КНР обговорили і врегулювали всі деталі щодо можливого спільного виробництва літаків малої місткости на 10-12 крісел. Генеральний директор Українсько-китайського технопарку Су Тао повідомив, що китайська сторона готова вкласти у цей проєкт 2.5 млн. дол. Він зазначив, що наявність необхідних виробничих та фінансових ресурсів дає підстави сподіватися, що перші літаки можуть бути виготовлені вже до кінця цього року. Українсько-китайський технопарк розташований в Дзінань провінції Шандунь. У його відкритті в 2002 року брав участь Президент України Леонід Кучма. Торговельний оборот між Україною та Китаєм в 2003 році становив 2.5 млрд. дол. 20 відсотків цієї суми припадає на Харківську область.

Молдавські комуністи купили пам'ятник Леніну

ЧЕРНІВЦІ. – 15 травня газета „Буковинське віче" (Кишинів), повідомила, що нещодавно молдавські комуністи за 2 мільйони леїв (приблизно 220 тисяч долярів) викупили в районному центрі Новоселиця Чернівецької області демонтований бронзовий пам'ятник Ленінові і встановили його у себе на батьківщині у місті Липкани. Кишинівське видання, наближене до політичних сил в країні, які відстоюють об'єднання Румунії та Молдови в єдину державу, висловлює думку, що молдавські комуністи хочуть повернути більшовицькі порядки у стражденну Бесарабію, саме тому, вважають автори статті „Ленін за два мільйони" у молдавському тижневику, вони викупили у Новоселиці „червоного ідола" й встановили його у молдавських Липканах.

Зіткнення потягу і пасажирського автобуса

ОДЕСА. – На Одещині 15 осіб загинули і 23 опинилися в лікарні внаслідок зіткнення вантажного потягу з пасажирським автобусом, що рухався за маршрутом „Василівка – Ізмаїл". Аварія сталась 16 травня о 7.40 на переїзді, що не охороняється, між станціями Ташбунари та Ізмаїл. Усі поранені доставлені у районну лікарню Ізмаїлу. Причиною аварії стало порушення правил дорожнього руху водієм приватного „ЛАЗа". Водій залишився живим.

Корупція в Україні не падає

БРЮСЕЛЬ, Бельгія. – 13 травня у Брюселі оприлюднено звіт, де сказано, що корупція залишається великою проблемою для країн Південно-Східньої Европи і держав СНД, включаючи Україну. Такого висновку дійшли експерти Світового банку в дослідженні, присвяченому боротьбі з корупцією в перехідний період. Світовий банк порівняв дані 1999 і 2002 років щодо корупції у країнах Европи і Центральної Азії. За ці три роки в Україні залишилися практично такі самі високі показники корупції. Опитані експертами банку українські підприємства, як і досі, вважають корупцію перешкодою у своїй діяльності. Більше третини підприємств України досить часто змушені давати хабарі. У цілому хабарництво в Україні залишилося на тому самому рівні, а у сфері громадських послуг і судах хабарі стали брати частіше, говориться у доповіді Світового банку. За даними його експертів, від 2 до 2.5 відсотка прибутків українських підприємств ідуть на хабарі. Неофіційні платежі державним службовцям, і пільги для ухвалення державними органами відповідних законів є для України відносно помірною проблемою, однак адміністративну корупцію розповсюджено доволі широко. Представляючи доповідь, одна з його авторок, Шеріл Ґрей, заявила: в країнах СНД люди вважають, що ситуація з корупцією стає дедалі гіршою.

Української „Кольчуги" в Іраку не знайшли

ВАШІНҐТОН. – США не знайшли в Іраку радіольокаційних комплексів „Кольчуга" українського виробництва, заявив 13 травня, виступаючи на слуханнях в Конґресі, заступник помічника секретаря Державного департаменту у справах Европи і Евразії Стівен Пайфер. Визнавши, що епізод з „Кольчугами" завдав шкоди двостороннім взаєминам України і США, високопоставлений американський дипломат дав зрозуміти, що ця проблема залишилася позаду. Тепер Вашінґтон і Київ не тільки активно співпрацюють у боротьбі з тероризмом, але й є партнерами з військовій коаліції в Іраку.

За повідомленням інформаційних аґентств

На конкурсі Евробачення перемогла Руслана

КИЇВ. – Щорічний конкурс Евробачення, який є одним з найпопулярніших поміж музичних подій континенту, виграла 15 травня українська співачка Руслана. Перше місце їй принесла пісня „Дикі танці". Загалом участь у фінальних змаганнях, які відбувалися в Стамбулі, взяли представники 24 країн – Греції, Сербії і Чорногорії, Кіпру, Мальти, Боснії і Герцеговини, Нідерляндів, Албанії, Хорватії, Македонії, Еспанії, Австрії, Норвегії, Франції, Німеччини, Бельгії, Росії, України, Ісландії, Ірландії, Польщі, Великобританії, Туреччини, Румунії і Швеції. Україна вперше стала призером конкурсу.

Нинішній конкурс Евробачення відрізнявся від попередніх, зокрема тим, що вперше в його історії переможця визначали виключно слухачі шляхом голосування. За оцінками експертів, за проведенням нинішніх пісенних змагань у Стамбулі спостерігали в прямому етері понад 10 мільйонів осіб. Друге місце на „Евробаченні-2004" посіли дебютанти конкурсу – Сербія і Чорногорія. Третьою фінішувала Греція.

Наступного року конкурс Евробачення відбудеться в Києві, як передбачено традицією, згідно з якою країна-переможниця отримує право проведення в 2005 році наступних, 50-их змагань.

Президент України Леонід Кучма у вітальній телеграмі Руслані зазначив: „Ви подарували мільйонам українських родин незабутній вечір. Ви примножили славу нашої держави. Завдяки Вам світ буде краще знати голоси і мелодії України. Бажаю Вам нових творчих успіхів. Впевнений, що Ви посядете почесне місце серед митців, без яких не було б України". Руслані Лижичко присвоєно звання Народної артистки України.

Міністер у справах громадянства і багатонаціональних культур Австралії Гарі Гардгров у привітанні українській громаді цієї країни з приводу перемоги Руслани сказав, що її виступ схвалили 34 тисячі австралійців, а також заявив про увагу уряду до розвитку національних культур, зокрема української.

За матеріялами ЗМІ

Переможниця 49-го европейського музичного конкурсу „Евробачення" („Eurovision") співачка Руслана Лижичко. *Фото АПУ*

Збіґнєв Бжезінський - особливий гість в Україні

Американський політолог Збіґнєв Бжезінський виступає у Києво-Могилянській академії.
Фото УНІАН

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Від четверга до неділі, 13–17 травня, в Києві перебував американський політолог Збігнєв Бжезинський, один з найавторитетніших на Заході знавців східньоевропейської історії і політики, колишній помічник президента Джимі Картера з національної безпеки, радник президента Джорджа Буша-старшого, тепер – провідний спеціяліст американського Центру стратегічних та міжнародних досліджень, професор Школи перспективної аналітики університету Джона Гопкінса у Вашінґтоні.

Метою його візити було глибше ознайомитися з внутрішньою ситуацією в Україні перед президентськими виборами і, певна річ, силою свого міжнародного авторитету вплинути на те, щоб ці вибори були практично узгоджені з підставовими принципами демократії і законности.

Відразу ж у день приїзду проф. З. Бжезінського прийняв Президент Леонід Кучма. З вельми скупих повідомлень президентської прес-служби довідуємося, що розмова стосувалася місця і ролі України між інтегрованою Европою і Росією, теперішньої і майбутньої геополітичної орієнтації офіційного Києва і двостороннього співробітництва зі США. Одним рядком прес-служба натякає, що з приводу цих питань відбулася „дискусія". Припускаємо, що Л. Кучма, з вини якого Україна десять останніх років непродуктивно тупцює в колі неоімперських інтересів Москви, не міг нічого певного сказати про европейський курс України, тим більше, що саме в ці дні медведчуківське оточення змусило піти з посади першого заступника міністра закордонних справ Олександра Чалого – наполегливого і послідовного українського евроінтегратора. Мабуть, щоб якось зберегти лице, Л. Кучма подарував американцеві свою книжку, котра має запозичену з „Букваря" назву: „Україна – не Росія"

Наступного дня, 14 травня, програма візити дала проф. З. Бжезінському дві можливості повніше висловити свої погляди на Україну і її політично-економічний потенціял. Під час зустрічі з прем'єр-міністром Віктором Януковичем політолог настільки відверто сказав про свій сумнів щодо доцільности вступу України в Єдиний (спільний з Росією, Білоруссю та Казахстаном) економічний простір, що прем'єр В. Янукович вирішив втішити гостя: мовляв, „Европейський союз не розуміє Україну і не сприймає її сиґналів". Вкрай невдала відповідь, бо в часі вона збіглася з неґативною реакцією більшости послів країн-членів ЕС в Києві на відхід з посади О. Чалого. „Це поганий сиґнал з України", – прокоментував факт відходу голяндський посол Монік Франк.

Все ж проф. З. Бжезінський визнав певну рацію за В. Януковичем – в тому розумінні, що „европейські бюрократи" – слабкі в політичних передбаченнях, п'ять років тому вони говорили, що прибалтійські країни ніколи не стануть членами ЕС, а 10 років тому – що ним не стане Польща. „Усвідомлення іде вслід за реальністю, і від самої України залежить, яким буде ставлення до неї", – ствердив проф. З. Бжезінський.

Мова також ішла про українсько-американську економічну співпрацю, про участь українських військовиків в Іраку, про перспективу нафтопроводу „Одеса–Броди" і, звичайно ж, про президентські вибори. Щодо цієї останньої проблеми, то В. Янукович дозволив собі явне перебільшення, запевнивши, що в Україні немає іншої особи, яка була б у такій мірі, як він, зацікавлена в тому, щоб ці вибори були прозорими і демократичними. Виглядає, цим прем'єр дав зрозуміти, що прозорі і демократичні вибори означатимуть саме його, а не когось іншого, перемогу в них.

Лекція перед студентами Національного університету „Києво-Могилянська академія" мала назву „Україна і світ" і за усім її змістом була звертанням проф. З. Бжезінського до майбутньої політичної, наукової і культурної еліти України, до державних діячів завтрашнього дня, місією котрих є збереження України в об'єднаному европейському домі.

Розвиваючи тему европейськости України, проф З. Бжезінський в російськомовній телевізійній програмі „Докладно з Дмитром Кисельовим" висловив побоювання, що членство України в ЄЕП „сильно обмежить" перспективу европейської інтеґрації України, оскільки ЄЕП може стати зоною вільної торгівлі, але також „може стати врешті-решт єдиним політичним простором", оскільки саме на цей варіянт орієнтуються чільні російські державні діячі.

Прощаючись зі столицею України, проф. З. Бжезінський цікаво пояснив свій оптимізм щодо того, що не може передбачити вислідів президентських виборів в Україні: мовляв, було б зле, якби я знав, хто стане президентом. Коли були вибори в Росії, він заздалегідь знав, хто в них переможе, і це свідчило про їхню недемократичність. Щодо України, то „доки ми не знаємо наперед ім'я переможця, залишається надія, що вибори будуть демократичними". Політолог підкреслив, що Росія і Захід будуть намагатися, кожен зі свого боку, впливати на висліди виборів, і все ж вирішуватимуть справу не ці впливи, а волевиявлення українського народу.

В неділю, 16 травня, проф. З. Бжезінський і Посол США в Україні Джон Гербст, а також декілька представників американського Центру стратегічних і міжнародних досліджень, приїхали до Биківні і взяли участь в організованій Всеукраїнським товариством „Меморіял" програмі Днів скорботи, поклавши до пам'ятника жертвам сталінських репресій три вінки з написами англійською та українською мовами: „З вдячністю за ваш героїзм", „Українським жертвам комунізму", „Від народу Сполучених Штатів Америки".

Дещо прикре враження залишило висвітлення візити проф. З. Бжезінського в українських ЗМІ: вони поставили цього політолога і вченого в ряд з іншими американцями, котрі у березні-квітні приїжджали до Києва: це колишній Державний секретар США Меделин Олбрайт, відповідальні працівники Державного департаменту Ричард Армітадж та Елізабет Джонс, колишній посол в Україні Стівен Пайфер. Кожна з цих візит була важливою, та все ж проф. З. Бжезінський – особливий гість. За глибиною заанґажованости в українську дійсність його можна порівняти з покійним проф. Джейсом Мейсом, для якого Україна стала другою батьківщиною, а доля українського народу була щирим сердечним болем.

Проф З. Бжезінський не тільки задовго до 1991 року передбачив політично-економічну поразку комунізму і розпад СССР, але пророче писав, що постання незалежної Української держави буде одним з найважливіших викликів XX сторіччя і що ця держава повинна бути унітарною – в ім'я завершення процесу формування української нації. Науково-політологічна увага проф. З. Бжезінського до України поєднана з його глибокою повагою до українців та зі щирим вболіванням за прогрес, за позитивний поступ в їхньому житті.

П. Часто

В Конґресі...

(Закінчення зі стор. 1)

допомоги Україні?" С. Пайфер відповів, що шляхом дипломатичної співпраці США може досягти значного успіху в таких аспектах як, наприклад, відбудова громадського суспільства.

Далі перед підкомітетом свідчили Андерс Асланд, директор Російської та Евразійської програми „Carnegie Foundation for International Peace", та Надя Дюк, директор Центральноевропейської та Евразійської програми „National Endowment for Democracy". А. Асланд, відомий економічними аналізами щодо багатьох центрально- та східньоевропейських країн, наголосив, що „Україні потрібно приєднатися до Світової організації торгівлі (СОТ), і це повинно бути основним завданням [уряду]". Щодо нещодавнього голосування у парляменті України та ухвалення угоди про Єдиний економічний простір (ЄЕП), д-р А. Асланд применшив його значення до „мінімального". Поза увагою до економіки України, представник програми „Carnegie Endowment" зазначив, що ставки на президентських виборах дуже важливі, а ресурси для використання величезні – від 200 до 300 мільйонів долярів. Продовжуючи тему виборів, А. Асланд особливо наголосив, що „Росія буде ключовим гравцем [на виборах] в Україні". Головним висновком його доповіді було те, що інтеграція зі Заходом повинна бути пріоритетом для Уряду України.

Останньою перед підкомітетом свідчила Надя Дюк, яка звернула увагу на „головну подію близького майбутнього України, за якою спостерігатиме світова громада – вибори на пост президента, призначені на жовтень 2004 року". Н. Дюк окреслила тенденції політичних реформ в Україні; ситуацію зі свободою преси; згадала основних кандидатів на пост президента та подала короткий опис громадського суспільства. „Вибори є лише верхівкою айсберґу, – продовжила вона, – який представляє величезну системну проблему: владна еліта України до цього часу складається в більшості з людей, які керували Україною за комуністичних часів". Саме ця група, вважає д-р Н. Дюк, не хоче мати вільного та відкритого виборчого процесу в Україні.

Короткі запитання двох конґресменів до свідків стосувалися допомоги партіям опозиції та верховенства закону і прямих закордонних інвестицій в Україну. Обидва свідки відповіли на питання дуже стисло, тому що слухання завершувалося і члени Конґресу мусіли іти на голосування. На завершення Д. Беройтер подякував Михайлові Савківу, мол., президентові Українського Конгресового Комітету Америки (УККА) та голові Української Американської Координаційної Ради Ігореві Ґавдякові за письмові свідчення щодо „Майбутнього України та інтересів США". М. Савків сказав щодо слухання: „Україна є складною країною з багатьма досягненнями, як також і багатьма аспектами, які потребують вдосконалення. Я вважаю, що кореспондент „United Press International" (UPI) Робін Шеперд дуже влучно висловився у своїй аналізі щодо України 11 травня , коли сказав: „Україні від широкої світової громадськости потрібна здорова доза системи батога та пряника, яка так ефективно працювала для восьми колишніх комуністичних країн, які приєдналися до Европейського союзу 1 травня. Чіткий сиґнал з Брюселю, що Україна буде бажаним гостем, як тільки зможе досягти стандартів, яких вимагають від члена Европейського союзу, може мати величезний вплив та мобілізувати демократичну опозицію". Такий підхід з боку уряду США зможе дати кращі результати для України в майбутньому.

УНІС

АМЕРИКА І СВІТ

Конгресмени побачили фотографії знущань

ВАШІНҐТОН. – Члени Конгресу США були вражені новими свідченнями знущань американських військових над іракськими в'язнями. На фотокартках, показаних конгресменам у приватному порядку, зфотографовані тортури, приниження та акти насилля. Матеріяли були отримані американськими військовими, які розслідують справи про жорстоке поводження з в'язнями іракської тюрми Абу-Ґраїб. Раніше секретар Департаменту оборони Доналд Рамсфелд, виступаючи у Сенаті, повідомив, що найближчим часом конгресмени мають розглянути нові випадки порушень в Абу-Ґраїбі. Він зазначив, що цей скандал завдає великої шкоди американській політиці на Близькому Сході.

Папі Іванові Павлові II 84 роки

ВАТИКАН. – 18 травня Папа Іван Павло II святкував своє 84-річчя. Цього ж дня вийшла у світ багатомільйонним накладом книга його мемуарів. Немічний через хворобу Паркінсона, Папа плянує, однак, 5 червня відвідати Берн. Проте, з вересня 2003 року, коли останній раз він виїжджав з Ватикану, – тоді Іван Павло II відвідував Словаччину, – почалося обговорення вголос можливого спадкоємця папського престолу. Іван Павло II очолив папський престол у 1978 році. Він став третім понтифіком, який править у Ватикані найдовше: Іван Павло II виконує обов'язки наступника апостола Петра вже 37 років. Проте до цього часу ніхто не міг зрівнятися з ним в його енергійності – Іван Павло II відвідав 600 міст в 130 країнах, проголосив понад 2,400 промов поза межами Італії.

В Масачусетсі особам однієї статі дозволили шлюб

БОСТОН, Мас. – Вперше один з американських штатів дозволив шлюб між людьми однієї статі. Вранці 17 травня цей новий закон набув чинности в Масачусетсі. Цілу ніч перед міськрадою в Кембриджі провели кілька пар однієї статі разом з рідними та друзями, аби першими подати заяву на одруження. Особливої гостроти питання одностатевих шлюбів набуло в світлі передвиборчої кампанії Президента Джорджа Буша, який виступає за конституційну заборону шлюбів між особами однієї статі, а його опонент, кандидат від Демократичної партії Джон Кері, виступає за обмежену форму законного визнання таких союзів. Верховний суд 14 травня відкинув петицію консервативних організацій, які вимагали заборони цього закону в Масачусетсі.

Ізраїльське військо позбавило 1000 осіб домівок

ЄРУСАЛИМ. – Агентство ООН, яке опікується палестинськими біженцями, 15 травня оголосило, що внаслідок дій ізраїльського війська у секторі Ґаза понад тисячу мешканців стали безпритульними. Ізраїльтяни зруйнували 88 будинків, де жили понад 200 родин у місті Рафа, коли там у засідку потрапили ізраїльські війська. Уряд Ізраїлю вважає, що для безпеки вартових можливо доведеться знищити ще кількасот будинків на кордоні з Єгиптом. Тим часом ізраїльські гелікоптери вчинили низку ракетних ударів у секторі Ґаза проти вояків палестинського угруповання „Джігад", які нещодавно вбили у засідці 5 ізраїльських вояків. Останній ізраїльський напад завершує тиждень боїв в секторі Ґаза, внаслідок яких загинуло 13 ізраїльських вояків та близько 30 палестинців. Того ж дня на відкритті Всесвітнього економічного форуму в Йорданії король Адбула закликав світових провідників продемонструвати, що вони мають серйозні наміри створити незалежну Палестинську державу. Секретар Державного департаменту США Колін Павел у своєму зверненні наголосив, що Президент Джордж Буш чітко підтримує плян мирного співіснування двох держав. Група захисту прав людини „Амнесті Інтернешнл" 18 травня звинуватила Ізраїль у скоєнні воєнних злочинів – в руйнації палестинських будинків. Організація заявляє, що від часу теперішнього повстання три з половиною роки тому Ізраїль зрівняв зі землею понад три тисячі палестинських домівок і в більшості з цих випадків потерпіли невинні цивільні.

В Індії перемогла партія „Конгрес"

НЮ-ДЕЛІ, Індія. – В Індії правляча Націоналістична партія 13 травня оголосила про свій перехід в опозицію, а її глава – теперішній прем'єр-міністер Атал Біхарі Ваджпаї зрезигнував. Партія „Конґрес" на чолі з Сонею Ґанді перемогла на парляментських виборах, які у п'ять етапів відбувалися в Індії з 20 квітня до 10 травня. Партія „Конґрес" тепер провадить переговори з лівими партіями про формування уряду. „Призначити Соню Ґанді прем'єр-міністром" – вимога прихильників партії „Конґрес". Щодо її кандидатури існують сумніви, оскільки Соня Ґанді – вдова колишнього прем'єр-міністра Раджива Ґанді – народилася не в Індії, а в Італії. Аналітики кажуть, що такий склад уряду може зашкодити подальшому економічному зростанню, досягненому за останні роки. Соня Ґанді відмовилася очолити кабінет. Партія „Конґрес" запропонувала нового кандидата на посаду прем'єра – замість провідника партії. Новим прем'єром може стати колишній міністер фінансів Манмохан Сінґх – якщо його підтримають майбутні партнери „Конґресу".

Журналіста „Ню-Йорк Таймсу" не пустять у Бразилію

РІО-ДЕ-ЖЕНЕЙРО, Бразилія. – Бразилія скасувала візу Лері Потерові, журналістові „Ню-Йорк Таймс", який написав, що президент Луїс Інасіо Лула да Сілва п'є. В оприлюдненій 9 травня статті, що викликала суперечку, журналіст описував алькогольні вподобання бразилійського президента і зауважив, що багато бразилійців стурбовані тим, скільки спиртного споживає їхній президент. Міністерство юстиції Бразилії заявило, що ця стаття образила честь президента Л. І. Лули да Сильви. 11 травня речниця „Ню-Йорк Таймс" виступила на захист статті. Кореспонденти повідомляють, що ця стаття викликала в Бразилії бурхливу реакцію. Її засудили різноманітні політичні сили.

Редактор „Дейлі Мірор" пішов у відставку

ЛОНДОН. – Редактор британського бульварного щоденника „Дейлі Мірор" Пірс Морган подав 14 травня ввечорі резигнацію, коли з'ясувалося, що газета друкувала зфальшовані знімки нібито знущань британських військовослужбовців над іракськими в'язнями. Як сказано в заяві щоденника, „тепер є досить доказів, що ці знімки було зфальшовано і що „Дейлі Мірор" став об'єктом прорахованого й зловмисного обману", а відтак редакторові було б негоже залишатися на посаді.

В Іраку загинули двоє журналістів

БАГДАД, Ірак. – 7 травня загинули двоє журналістів. Телеканал „Аль – Джазіра" повідомив, що громадянина Альжиру та поляка, котрі працювали на польське телебачення ТВП, у місті Латіфії вбили невідомі, розстрілявши авто, в якому вони їхали. Загиблий поляк – це відомий польський тележурналіст Вальдемар Мілевич, спеціяльний кореспондент національного телебачення Польщі. Разом з ним загинув альжирський журналіст Мунір Буамране. Важко поранено польського телеоператора Єжі Ернста. Група тележурналістів виїхала з Польщі до Іраку 4 травня. У п'ятницю, 7 травня, вона повинна була прибути на територію польської військової бази „Вавилон" в Іраку, де розміщені польські журналісти, що працюють у зоні Перської затоки.

Запроваджено санкції проти Сирії

ВАШІНҐТОН. – Після кількамісячних дискусій зі своїми дорадниками Президент Джордж Буш 11 травня запровадив економічні санкції проти Сирії. Підставою для цього рішення визнано недостатню боротьбу з тероризмом і нездатність закрити перед терористами шлях через персько-іракський кордон. Санкції включають заборону експорту майже всіх американських виробів, за вийнятком харчів, ліків, заборонено лети між Сирією і США, окрім гострих потреб. Крім того, Президент дав розпорядження Департаментові скарбу заморозити майно сирійців, причетних до тероризму.

За матеріялами ЗМІ

В Іраку...

(Закінчення зі стор. 1)

іракськими повстанцями – прихильниками войовничого шиїтського духівника Моктади Садри та американськими військами. Британські війська повідомили, що близько 20 прихильників М. Садри загинули під час запеклої перестрілки 14 травня на південь від міста Амара.

Несподівано з одноденною візитою 13 травня до Іраку приїхав секретар Департаменту оборони США Доналд Рамсфелд, який того ж дня відвідав в'язницю Абу-Ґраїб, що опинилася у центрі скандалу навколо знущань над іракськими полоненими. Він сказав, що вчинки тюремних охоронців дуже неґативно вплинули на стабілізацію ситуації в Іраку, але вони не зможуть затьмарити зусиль США, спрямованих на встановлення демократії в країні. Д. Рамсфелда супроводжав командувач американських збройних сил генерал Річард Маєрс. Метою візити – спроба піднести моральний дух американських військ після всесвітнього обурення знущаннями над іракськими в'язнями. Доналд Рамсфелд сказав, що мораль вояків потребує заохочення. Д. Рамсфелд провів нараду з керівництвом сил коаліції.

У висліді його відвідин з військової тюрми США Абу-Ґраїб 14 травня звільнили 315 ув'язнених. Вони були під охороною морських піхотинців США вивезені з в'язниці на автобусі і доставлені в Багдад. У Багдаді колишні ув'язнені були передані старійшинам іракських племен. За словами генерала Марка Кіміта, чергова група ув'язнених вийде на волю наступного тижня. Адміністрація США в Іраку контролює близько 10 в'язниць, в яких знаходяться від 7 до 8 тис. ув'язнених.

Тим часом перший американський вояк постав 19 травня перед військовим судом у Багдаді за звинуваченнями в нарузі над полоненими в Іраку. Військовому поліцейському Джеремі Сівіцу висунено звинувачення, включно зі змовою та знущанням над в'язнями. Його звинувачують у тому, що він робив фотознімки у тюрмі Аль-Ґраїб, включно з тим, де оголені в'язні лежать у купі один поверх іншого. Якщо його визнають винним, йому загрожує до року ув'язнення. Крім того, перед військовим судом постали також троє американських вояків, яких звинувачують у знущаннях над іракськими в'язнями в тюрмі Абу-Греїб. Відбулися попередні слухання, на яких підсудним були зачитані обвинувачення. Слідство продовжується.

Американські танки 14 травня заглибилися в іракське священне місто Наджаф, провадячи наступ проти бійців радикального шиїтського духівника Моктаді Аль-Садра. Запеклі бої тривали на древньому цвинтарі міста, де танки відповідали гарматами і кулеметами на вогонь бійців, які застосовували ґранатомети і міномети. Американські військові кажуть, що їхні вояки намагатимуться оминати храми у містах, де відбуваються бої. На околицях іракських міст Кербели та Наджафа 13 травня тривали бої між американськими військами та загонами радикального провідника шиїтів Мактади ас-Садри. Під час нічних сутичок під Наджафом загинули двоє іракців, шестеро – поранені.

12 травня в районі Кербели внаслідок широкомасштабного наступу американських підрозділів – з підтримкою танків та авіяції – були убиті щонайменше 22 бойовики М. ас-Садри. Шестеро американців поранені. Зруйнована мечеть, у якій був склад зброї та засіли бойовики. У Багдаді внаслідок вибуху міни 13 травня зранку загинув американський вояк, ще один – поранений.

Х.В.–Ф.

Більш ніж скромна виставка Львівщини в Києві

Р. Л. Хомяк

КИЇВ. – Плачте, плачте, львів'яни! І ви, стрияни. І ви, нащадки засновників Судової Вишні і Дрогобича, і Комарна. І ви, краяни Івана Керницького-Ікера з Бібрки. Плачте усі, у кого коріння у Львівському воєводстві чи, по-теперішньому, у Львівській області України. Не та вона, Львівщина. А може, краще сказати – ще не та вона.

Наприкінці квітня Львівська область приїхала „показатися" у столиці, в Національному комплексі „Експоцентр України". Цей „Експоцентр" – колишня совєтська ВДНГ – Виставка досягнень народного господарства, що на південній частині міста, за Голосіївським лісом, на шляху до Одеси. Там, на кільканадцяти акрах землі, розміщені павільйони, в яких відбуваються постійні і короткотермінові виставки: протипожежної техніки, рибної промисловости, автомобілів. Виставка-презентація Львівської области діяла в одному з менших павільйонів, в робочі дні: шість годин першого дня, вісім другого і шість третього. Сказати, що відвідувачів було мало – нічого не сказати. Правда, першим завданням такої імпрези є притягнути інвесторів, ділових осіб, потенційних туристів. Не знаю, які результати інвестиційних зацікавлень, але протягом декількох годин, поки я там крутився, будь-яких відвідувачів було мало. Були бабці з внучками. Може, старі галичанки хотіли показати Львівщину київським онукам?

Вже декілька років у Львові діє приватна фірма „Гал-Експо". Львівська обласна адміністрація найняла цю фірму, і вона виготовила кольорові рекламні брошури-запрошення на виставку, запроєктувала стенди і розмістила експонати в трьох залях павільйону за тематичним пляном: промисловість, паливо-енерґетичний комплекс, аґропромисел та харчопереробна галузь, наука, туризм, культура, і щось трохи незвичне для виставок які шукають інвесторів: „Муніципальний розвиток та відродження архітектурної спадщини".

Виставка як виставка. Показали, що мали. Але Київ вона не зворушила і на засоби масової інформації ніякого враження не зробила. Ані тусовки, ані ажіотажу, як кажуть в Києві, не спричинила. Це вам не виступ львів'янина Святослава Вакарчука і його гурту „Океан Ельзи", на концертах якого столичні залі тріщать.

Відразу скажу, що найбільш привабливим експонатом львівської виставки були чотири розкішно вишиті жіночі народні строї. Такі ж і 200 років тому вишивали на Львівщині, так що це не новинка. Зрештою, ці строї, мабуть, тільки служили як декорації, бо табличок з інформаціями про них не було: ані хто їх вишивав, ані де їх можна замовити.

Був стенд з виробництвом фірми взуття „Проґрес". Колись ця львівська фірма славилась на цілий Союз, мала фірмову крамницю на київському Хрещатику. Тоді це взуття нагадувало щось, що продавалось в американських „кей-мартах", але в Союзі був дефіцит взуття, так що вироби фірми „Проґрес" були популярні. Тепер в Києві фірма виставила п'ять чи шість пар взуття, дуже старомодного. Нині в крамницях Києва і на ногах киян є повно розкішного спортового взуття таких марок, як „Найкі" і „Пума", виробленого у В'єтнамі чи на Філіпінах. За таких умов, вироби фірми „Проґрес" – „неконрурентноспроможні".

Було трохи меблів, які не могли конкурувати з тими, що в крамницях „Айкія". А в тому ж Києві вже можна купити меблі з Італії, Німеччини, Естонії. Десять років тому меблі були дефіцитом в Україні. Не сьогодні. Наприклад, колишній міністер економіки Валерій Хорошковський (він подав у відставку, протестуючи проти вступу України в Єдиний економічний простір) почав свою підприємницьку кар'єру ще студентом: імпортував дефіцитні меблі, і нині має цілу мережу крамниць, керує банком, і не тільки. Так що львівськими меблями киян не зачаруєш.

На маленькому стенді колись потужна львівська фірма „Електрон" пропонувала фільтри на воду і електронні чіпси. За СССР поляки й угорці приїжджали до Львова, щоб придбати там телевізор марки „Електрон". У 1990 році прийшла до Львова демократична влада, і фірма „Електрон" почала гальмувати своє виробництво. Це можна списати на „клятих москалів", які перестали постачати частини, а місцеві керівники не зуміли знайти нових джерел постачання для бажаного виробу. Тепер, схуднілий „Електрон" робить фільтри і чіпси.

Одну залю в павільйоні заповнили вироби Яворівської вільної економічної зони. Це – на території на захід від Львова, біля польського кордону. На таку зону можна ввозити сирівці й машини без мита, займатись там виробництвом і або вивозити його за кордон, або продавати в Україні, де податки на вироби „Made in Ukraine" значно нижчі. А дешевий український робітник має працю. В цій зоні діє кілька українських фірм, але більшість – польські, британські, китайські. Вироби непогані, переважно легкої промисловости, наприклад, труби для сантехніки, пластикові збанки і відра, посуд, друковані етикети для виробів великих фірм в галузі харчової індустрії.

Львів не перестає хвалитись тим, що історичний центр міста визнаний ЮНЕСКО як одна з цінностей людства. І на київській виставці були елеґантні фотографії історичних будинків. Були і пропозиції для інвесторів. Наприклад, відтворити історичний будинок в історичному центрі, на Краківській вулиці, який ... завалився. Біда з тим, що більшість „девелоперів" ласі на місце в центрі будь-якого міста, але воліють побудувати велику доходову вежу зі скла і сталі, замість відтворювати малий історичний муляж висоти трьох-чотирьох поверхів. Звичайно, є вийнятки. Може, якась велика адвокатська або авдиторська фірма захоче розміститись в копії історичного будинку в центрі Львова. І напевно захоче, щоб в цьому будинку була вода – цілодобово.

Власне про воду – старий львівський біль. На виставці був стенд, присвячений оздоровлювальним центрам і санаторіям Львівщини. Але запитайте себе, чи ви б почали плянувати поїздку до санаторії, яка у гарно видрукованій брошурі повідомляє, що в цьому оздоровлювальному центрі холодну воду подають цілодобово, а гарячу – „за графіком"? (На білому аркуші-додатку до брошури подано „графік" горячої води: три рази на день, по дві години). Приїдете лікуватись на Львівщину, якщо ви з Голяндії чи Данії, чи, врешті, з Сенеґалу?

Перед входом до павільйону львівської виставки стояли три автобуси Львівського автозаводу (ЛАЗ), який також простояв після розпаду Союзу, але кілька років тому знайшов інвестора (кажуть, що російського) і тепер знову будує автобуси. Вони хоч і нові, не дорівнюють нинішним европейським стандартам дизайну. Два роки тому Київ закупив у Львові кілька автобусів для міських маршрутів. Потім вирішив закупити більшу партію, і на конкурс стали ЛАЗ і Мінський автобусний завод. Білоруські, будовані за якоюсь европейською ліцензією, виглядали зручнішими. Столична управа хотіла дати контракт „вітчизняному виробникові", але наполягала, щоб ЛАЗ зробив певні модифікації. Не вийшло. З початку цього року вулицями Києва курсують нові білоруські автобуси, подібні до тих, що в Будапешті або Мілані. А туристичний автобус, який Львівщина привезла показати в Києві, не має туалету...

Можна припускати, що виставка-презентація Львівської области в Києві не порушила обласного бюджету. Такі витрати звичайно покривають фірми, які виставляються. Може, й кошти на стенд з архітектурної спадщини міста (того, де шукають інвестора для відтворення будинку, що розвалився) покрили з внесків фірм-презентатів.

Але плакати хочеться, коли згадаєш „Маслосоюз", який між двома світовими війнами, всупереч антиукраїнській політиці Польщі, продавав свої вироби далеко за межами Львівського воєводства.

Нинішних наслідників кмітливих львівських маслозоюзників покищо не видно. Принаймні, не було їх на виставці-презентації Львівської области в Києві.

Володимир Старосольський – одне з незабутніх імен

Наукове товариство ім. Шевченка інформує українців Америки, зокрема тих, хто в цьогорічну літню пору вибирається до Львова, що 30 травня у Львові відбудеться відкриття та освячення пропам'ятної таблиці на честь Володимира Старосольського. Таблиця встановлюється на будинку, що на вул. Коперника, 14, де мешкав і працював вчений. Володимир Старосольський – ідеолог і один з провідників Українського Січового Стрілецтва, відомий український адвокат і захисник українських політичних в'язнів у численних процесах в період міжвоєнної польської окупації Західної України, видатний український правознавець і соціолог, автор численних наукових праць, в тому числі монографії „Теорія нації" – дійсний член НТШ.

Арештований більшовиками у 1939 році, загинув в тюрмі НКВД 25 лютого 1942 року.

Наукове товариство ім. Шевченка у Львові

Мир, війна і мораль

До теми моралі наш схиблений світ рідко звертається, окремі ж тверезі голоси тонуть в легковажних „бла-бла", які привчають до думки, що одна річ – особиста мораль, а цілком інша – суспільна. Ні, суспільство ніколи не може бути моральнішим, ніж осібні члени, з котрих воно складається. Захисникам людських прав треба добре думати, що вони сьогодні захищають, – демократію чи вседозволеність? Не бачив далеко великий французький просвітитель XVIII сторіччя Жан-Жак Руссо, кажучи, що „мораль – це царина свободи, тому закон про неї мовчить" – він не передбачав, що закон, який мовчить щодо моралі, врешті-решт сам занепаде. Тоді маємо криву лінію від Томаса Джеферсона, від Ралфа Емерсона, Генрі Торо – до Била Клінтона і Моніки Левінської.

Америку, державу і суспільство, заснували моральні люди. Вони чули над собою високе небо. Прочитаймо промову Джона Винтропа, написану на кораблі „Арабела", на якому цей безкомпромісний пуританин плив з Англії до Америки, щоб у Масачусетсі заснувати першу колонію і стати першим її губернатором. Стільки віри в його словах, стільки чистоти і також стільки осторогі, що автора можна вважати пророком: „Ми будемо, немов місто на Пагорбі, погляди усіх народів будуть спрямовані на нас; й коли ми не справдимо надії нашого Господа у справі, до котрої стали, і спонукаємо Його відмовити нам в допомозі, котру Він подає нам нині, ми станемо притчею во язицех у цілому світі, відімкнувши уста ворогів і його поборників. Ми затьмаримо обличчя багатьох достойних слуг Божих й перетворимо їхні молитви за нас у прокляття, й вони переслідуватимуть нас доти, аж поки ми не щезнемо з лиця тієї доброї землі, до якої пливемо".

Що діється сьогодні? Читачу старшого покоління, порівняй хоч би фільми твоєї молодости, з теперішніми. Колись навіть у „вестернах", де ми бачили безперервну стрілянину, герой вбивав не іншу Людину, а Зло. Тепер в кіні вбивають людей невідомо, за що, просто так. Інформація з львівського журналу „Універсум": лише за один тиждень у грудні 2003 року місто мало „щастя" дивитися фільми з назвами: „Смертельне падіння", „Смертельний поцілунок", „Смертельний двобій-2", „Смертельний вузол", „Холодна смерть", „Торгівці смертю", „Заряджені смертю", „Убий мене знову", „Убивче чтиво", „Убивство на Жданівській", „Контрольний постріл", „Транзит для диявола" і т. д. і т. п. Тобто нові покоління виховуються на мистецтві, котре не надає людському життю ніякої вартости. Теперішній іракський скандал – з цього роду причин і наслідків. Це та глибока індивідуальна неморальність, якої на чолах не написано. Зовні ці негідники приязно посміхаються, нібито за наказом, нібито, щоб повністю психологічно знищити в'язнів. Навіть не можна собі уявити, що то за людина, яка була спроможна дати наказ зфотографувати Линду Інгленд, коли вона тримає на шворці роздягненого чоловіка і сміється з цигаркою в устах. Її зверхники психологічно знищили не лише мусульманських в'язнів, але розчавили вже морально травмовану 20-річну жінку, яка через чотири місяці має народити дитину.

Президент Джорд Буш, даючи 6 травня інтерв'ю арабським телеканалам „Аль Гурра" і „Аль Арабія" і коментуючи скандал в іракській тюрмі Абу-Гаїб, сказав: „Те, що сталося в цій тюрмі, не віддзеркалює сутности Америки, котру я знаю. Америка, котру я знаю, – це країна, здатна співчувати". Може ще, слава Богу, не віддзеркалює, однак пригнічує, викликає тривогу і безліч запитань. Чому це сталося?

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз – SVOBODA – Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор –Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (дод. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (дод. 3040)
Передплата – Марійка Пенджола (973) 292-9800 (дод. 3042)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про нелюдське у людей

Скандальні і трагічні події останніх тижнів в Іраку, знані зі світлин у всіх засобах публічної інформації, продовжують становити головний зміст статтей і аналіз. Знімки із в'язниці в Абу Ґраїб, похорони американського цивільного працівника Іраку Н. Берґа, якому в Іраку відтяли голову – все це вражає, непокоїть, потребує об'єктивного,неспростовного пояснення. Це той випадок, коли засоби інформації тільки ставлять запитання і коли з відповіддю справа затримується, та це паки і паки спричинює хвилювання і роздуми тисяч осіб, що хочуть знати причини подій, які відбулися перед кількома днями.

Передусім у цих думках, дискусіях і загальному збуренні жахливими подіями, які відбулися в Іраку, відкритим є для більшости нас запитання: як це можливе, щоб було стільки нелюдського серед молодих людей, що досі жили нормальним життям, мають родини, дітей і, може, ще до того є практикуючими членами своїх церков?

Як зрозуміти думки молодої дівчини, яка, перебуваючи, може, вперше в далекому військовому відрядженні, провадить на линовці голого воєнного в'язня і ще дозволяє, щоб її у такому виді зробили світлини, які оббігли дослівно цілий світ?

Як зрозуміти її товаришів, що знущаються над голими воєнними в'язнями, дарма, що це „вороги", і також дозволяють, щоб це було знято на плівку та опубліковане? Можливо, вони були свідомі розголосу, що їх вчинки викличуть. Можливо, за широким розголосом трагічних подій у тюрмі Іраку стоїть якась політична сила, яка нам, звичайним глядачам, не є відома, аж щойно у пізніших роках дослідники цих подій дізнаються, що було причинником того, що тепер сталося.

Одне, однак, певне вже тепер і певним буде пізніше – що те, як поводилися з іракськими в'язнями американські військовики, включно із жінками-військовими – це щось нелюдське, незрозуміле для XXI століття. Аналізуючи вже тепер ці події, американські журналісти залюбки пригадують інші, в різних часах та в різних обставинах, катування в'язнів, змушування їх до зізнань чи до признання вини за злочини, яких вони не чинили.

Ми, українські журналісти, могли б також добре пригадати дещо із катувань наших в'язнів та воєнних полонених совєтськими військами чи КҐБ. Може, шкода, що ми цього саме тепер не робимо і не пригадуємо світові ҐУЛаґів, тюрем і катування наших братів та сестер.

А тим часом американська преса повна різних статтей на цю тему, в яких бороniться вчинки американських вояків, а часом тільки їх ганиться. Чи буде належне покарання того, що вони робили – побачимо.

Ми, українці, безсторонні глядачі драми, яка розвивається на наших очах, можемо хіба ставити собі ще і додаткове питання: коли і хто покарає нелюдські вчинки подібного характеру, довгими роками, щодо наших братів і сестер?

О-КА

СЛОВА СПІВЧУТТЯ

Джеймс Мейс будив світ

Міністер закордонних справ України Костянтин Грищенко надіслав лист-співчуття на адресу Наталії Дзюбенко-Мейс у зв'язку зі смертю її чоловіка – відомого історика проф. Джеймса Мейса. „З глибоким сумом і скорботою дізнався про трагічну звістку – смерть видатного українського національного діяча професора Джеймса Мейса, – говориться у листі К. Грищенка. – Ми, українські дипломати, схиляємо чоло перед пам'яттю Людини, яка зробила неоцінений внесок у поширення у світі правди про трагедію Голодомору в Україні. Нам ще належить гідно і справедливо оцінити колосальну місію Джеймса Мейса, котрий, мов провісник вищої справедливости, будив світ, аби нарешті пробудити нашу націю. Віднині і назавжди ім'я Джеймса Мейса закарбоване на скрижалях української пам'яті та історії".

Це були перші слова правди про Голодомор

„Кожна душа – дорогоцінна, й кожна душа, несправедливо та передчасно позбавлена життя, заслуговує, щоб про неї пам'ятали". Ці слова відомий історик і політолог Джеймс Мейс сказав про кожного безвинно померлого українця, який став жертвою Голодомору 1932-1933 років, організованого сталінським тоталітарним режимом. Такі слова ми нині говоримо і про самого Джеймса Мейса, який передчасно пішов від нас на 52-му році життя.

Завдяки дослідженням Джеймса Мейса світ дізнався про трагедію Голодомору 1932-1933 років. Завдяки йому спроби поховати у плині історичного часу правду про Голодомор виявилися марними. Він очолював комісію Конгресу США, що вивчала причини організованого тотального винищення мільйонів хліборобів. За результатами праці цієї комісії Конгрес США у 1988 році офіційно визнав Голодомор 1932-1933 років геноцидом українського народу. І сьогодні ми можемо з певністю ствердити, що перші слова правди про Голодомор Джеймса Мейса відіграли помітну ролю у національному відродженні України. На початку 1990-их років Джеймс Мейс переїхав жити і працювати в Україну із Сполучених Штатів Америки. Працюючи на катедрі політології у Києво-Могилянській академії, редагуючи англомовні версії газети „День" та журналу „Політична думка" і просто спілкуючись з нашими співвітчизниками, він навчився розуміти Україну так, як, мабуть, мало хто із нас з вами. В одній із своїх статтей він писав: „Я не народився українцем, але, здається, цей народ мене прийняв, і я разом з ним намагаюся зробити внесок у нашу національну культуру, через неї – у світову культуру й через неї – до загальної спадщини людства". Відданість Джеймса Мейса Україні, його любов до нашого народу служать прикладом для всіх нас. Хай світла пам'ять про нього залишиться назавжди у наших серцях!

Генадій Удовенко,
голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, нацменшин і міжнаціональних взаємин

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

В альбом московським і ватиканським „екуменістам"

В останньому часі Українська Католицька Церква стала центром уваги з боку православного Сходу і католицького Заходу. Для організованого мирянського руху, вірних і проводу УКЦ найбільш істотним у цьому є, що йде мова про нас, себто про Українську Католицьку Церкву східного обряду, але без нас, і навіть за те не вибачаються.

На жаль, в цьому нічого нового, так було, відколи почала активно діяти ватиканська „остполітік", але тоді все відбувалось секретно, а тепер мусять голосно сказати, що УКЦ є предметом торгів між Ватиканом і Москвою. Вже час сказати православному Сходові і католицькому Заходові, себто Москві і Ватиканові, що УКЦ є незалежною Церквою свого права. Київські Владики, які підписували унію з Римом, визнали верховенство Папи, а Церква залишилась такою, як перед тим, зберігши у незмінності східній обряд. Було б бажано, щоб перестали нею торгувати.

Організований мирянський рух давно знав про секретні залицяння і ходи Ватикану до третього Риму – Москви. В цьому залицяльному екуменізмі не йдеться про обговорення спірних богословських питань, зокрема зі сторони православного Сходу, що нормально повинно бути, але про політику, про сфери впливів, про невловиму „канонічність", а зокрема – щоб остаточно позбутись УКЦ.

За радянських часів для Московської патріярхії питання УКЦ було простим: такої Церкви нема, вона „самоліквідувалась" на т. зв. Львівському соборі 1946 року. Зліквідована Церква стала мовчазно-катакомбною Церквою, яку голосно почули у вільному світі. В той час Ватикан мав марну надію прихилити до себе православну Москву. Та на перешкоді стояла катакомбна Церква в Україні й діяспорі. Префектові Східньої Конгрегації кардиналові Фюстенберґові впала „спасенна" ідея: УКЦерква у діяспорі повинна розчинитися у латинському католицизмі, а про катакомбну забудьмо. Це були часи розреклямованого політичного детанту і ватиканського екуменізму, який, на жаль, нічого позитивного не приніс для вселенської Христової Церкви.

Незалежно від пляновиків Сходу і Заходу, наша Церква в Україні вижила. Правда, на зорі її волі пропонували створити чотиричленну комісію, якої завданням було визначати межі її дії. Від цього УКЦ рішуче відмовилась. Гілка УКЦ у діяспорі не розчинилася, навпаки – скріпила свої сили.

Під сучасну пору вже трудно діяти секретно. Не можна повторювати минулих димових заслон, чому УКЦеркву не можна піднести до гідности патріярхату, бо в це ніхто не повірить. Тепер партнери „Схід-Захід" мусіли голосно заговорити, що йдуть торги про УКЦ. Схід, себто Москва і Царгород, поставили питання перед Заходом: чому ця УКЦ ще живе? Захід, себто ватиканські чинники, не спромоглися на гідну відповідь, не мали мужности сказати: це Церква свого права, яка має свій ієрархічний провід, дбає про спасіння людських душ. Вона є Помісною Церквою.

Обидві сторони зробили враження, ніби нічого не сталось, все є нормально, не кліпнувши оком, пробували вирішувати долю нашої Церкви без участи її ієрархії. Це не тільки не по-християнськи, але образливо!

Кардинал Вальтер Каспер, їдучи до Москви на зустріч з Патріярхом Алексієм, не поінформував провід УКЦ, що буде мова про нас, але без нас. Властиво, що знає кардинал В. Каспер про УКЦ? Небагато. Повернувшись з Москви кардинал К. Каспер також не поінформував провід УКЦ про перебіг розмов з Патріярхом Алексієм II, зокрема про те, що стосувалось нашої Церкви. Про це всі ми, як і провід УКЦеркви, довідувалися з різних пресових агенцій. Деякі з них подавали, що, мовляв, нашу Церкву вже продано...

Ватиканові і його підпоручникам від екуменізму та відповідальним за досягнення християнської єдности, як от французький кардинал Дюпре чи згадуваний кардинал Каспер, слід сказати, щоб перестали вирішувати долю нашої УКЦеркви без нас. УКЦ є незалежною від московського православ'я і не потребує ласки ватиканських екуменістів. Вона є патріярршою Церквою, як це ствердив Патріярх Йосиф і потвердили Синоди УКЦеркви в Україні. Вона живе за Божим правом у єдності з Апостольською Столицею, росте і розвивається на своїй прадідній землі. Не потребує дозволу на церковдіяння від „канонічної" Москви, ні від ватиканських миротворців.

Слід твердо нагадати православному Сходові і католицькому Заходові, що нашій Церкві – понад 1000 років, понад 400 років вона перебуває в єдності з престолом ап. Петра, є Церквою свого права.

За свою українськість і єдність з Апостольською Столицею і за те Господнє – щоб усі були одно – заплатила ріками крові і горами трупів, що немає ціни, як про це говорив на II Вселенському Ватиканському соборі Блаженніший Йосиф. Вона пройшла страшні періоди переслідувань і переможно витримала всі проби життя. Церква, яка має таких непохитних ісповідників віри, як Патріярх Йосиф, а їх число – легіон, не може загинути.

Сумно, що православний Схід, віруючи у Христа Господа, чекає смерти нашої багатостраждальної УКЦ. Що не вдалось знищити УКЦ Сталінові при допомозі Патріярха Алексія I, тепер Алексей II бажає довершити при допомозі ватиканських миротворців.

Дякуймо Всевишньому Господеві, що допоміг нашій Церкві витримати випробування життя і воскресив її до оновленого творчого життя на славу Божу, на добро і спасіння душ її вірних. Також просім Всевишнього Бога і Матір Божу, щоб просвітили уми православного Сходу і католицького Заходу, їхніх екуменістів, щоб вони повернулись до християнських вартостей, зокрема до Божої заповіді любови.

Микола Галів,
Ню-Йорк

Добре слово про видатного математика

Від математично-фізичної секції НТШ-А хочу подякувати за поміщення інформаційної статті („Свобода", 23 квітня) про успіхи визначного українського математика Володимира Петришина. Ми замало знаємо про вклад українських науковців в скарбницю світової науки. Нам потрібно про це більше писати, щоб наша громада, особливо молодше покоління українців в діяспорі і в Україні, знала про успіхи визначних науковців. Інформації, подані у згаданій статті, служать цій цілі і ми вдячні за поміщення їх у „Свободі".

При нагоді залучую інформації про нову книжку і документальний фільм „Розвиток математичних ідей академіка Михайла Кравчука". НТШ-А є співвидавцем і спонзором цієї книжки, а математично-фізична секція фінансово підтримала продукцію згаданого фільму про життєвий шлях і наукову спадщину великого українського науковця XX століття Михайла Кравчука. Презентації книжки і згаданого фільму відбудуться 13-15 травня в Києві під час Міжнародної конференції ім. М. Кравчука.

Проф. **Роман Андрушків,**
голова математично-фізичної секції НТШ-А

Визнання заслуг українського вченого

Під таким заголовком появилась в „Свободі" (ч.17) стаття проф. Романа Андрушкова, голови математично-фізичної секції НТШ-А. В статті подано інформації про наукову діяльність і досягнення проф. Володимира Петришина, який своєю творчістю збагатив математику, за що здобув авторитет і признання науковців багатьох країн. В Україні, де математика є на високому рівні, Національна Академія Наук нагородила проф. В. Петришина найвищим відзначенням для математиків – премією ім. М. Крилова. Мені було цікаво прочитати згаданий допис і довідатися про наукові досягнення українського науковця.

Проф. Р. Андрушкову належиться признання і вдячність за розповідь про наукову діяльність проф. В. Петришина, а редакції „Свободи" – подяка за поміщення цінної статті з метою, щоб наша спільнота могла з гордістю запізнатися з одним із визначних українських науковців.

Роман Ричок,
Мейплвуд, Н. Дж.

Саме до 75-ліття

Схвалюю появу у „Свободі" інформативної статті проф. Романа Андрушкова про найславнішого українського математика у діяспорі проф. Володимира Петришина. Його відкриття нових підходів і теорії у ділянці нелінійного функціонального аналізу широко відомі у математичному світі. На підставі його досліджень написано багато нових праць та докторських дисертацій.

Годиться нам цінувати і гордитися нашими великими науковцями. Як гарно, що стаття появилась у час, коли В. Петришин святкує своє 75-ліття.

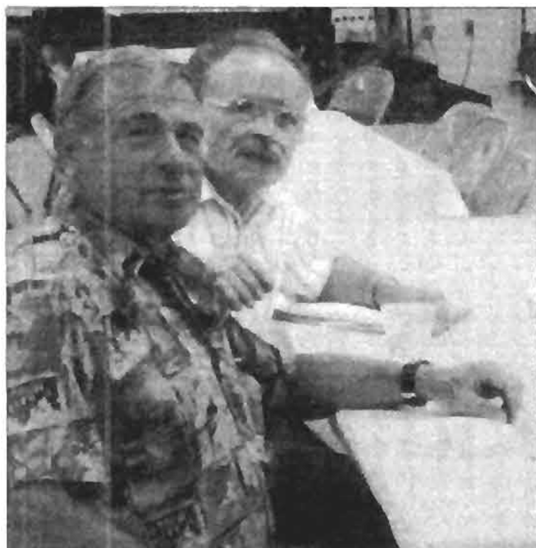
Роман Воронка,
професор-математик,
Мейплвуд, Н. Дж.

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Відвідини громади Фльориди Головним секретарем УНСоюзу

НОРТ-ПОРТ, Фла. – Було гаряче і доволі пізно, коли Христина Козак, Головний секретар УНСоюзу, і я прибули 23 квітня на летовище у Сарасоті. За порадою Лідії Козак, заплянoвано нашу зустріч з місцевою українською громадою Норт-Порту і околиці. Л. Козак переконала нас у доцільності такої зустрічі з активною громадою сеньйорів, яка зі зацікавленням хоче почути останні новини з УНСоюзу. У влаштуванні і рекляммуванні цієї зустрічі допомогли Галина Король і її чоловік д-р Володимир Король, які були незамінні. Вони привітали нас дуже гостинно, зайнялися повідомленням про наш приїзд у місцевій громаді та приготували каву і солодке для усіх учасників в Українському релігійно-культурному осередку св. Андрія. І хоча це є громада старших осіб, ми зі захопленням подивляли їхню живучість.

Понад 50 учасників зустрічі з зацікавленням слухали розповідь Христини Козак про нові продукти УНСоюзу, як також про найновішу послугу для членів УНСоюзу – ScripSave”, знижкову картку на ліки за рецептами. Я, у свою чергу, зупинилася на довшій історії УНСоюзу та його ролі у громаді, пояснила наші найновіші проєкти, включно з будовою „Town homes” на Союзівці. У зустрічі взяли участь не тільки місцеві гості. Ми з приємністю вітали колишнього президента УНСоюзу Уляну Дячук і її чоловіка Володимира, які приїхали зі західньої Фльориди. Уляна Дячук, яка завжди, була сповнена життям УНСоюзу, радо відповідала на усі питання, звернені до неї. Також милою несподіванкою була участь у зустрічі Радного УНСоюзу з Канади Мирона Ґроха і його дружини Іванки, який приїхав, щоб нас підбадьорити.

Мирон Ґрох (зліва) і В. Гетьманський

Ми мали честь вітати о. д-ра Северина Ковалишина, пароха Українського католицького собору св. Марії, як також пароха Української православної церкви св. Андрія о. Михайла Борисенка і о. Івана Фатенка, які виявили нам свою підтримку.

У неділю ми взяли участь у Богослужбі, у соборі св. Марії, у чудовому традиційному українському Божому Домі, який збуджує всіх до молитви. Зворушуючу проповідь виголосив о. парох Северин до випоВненого собору, а хор під диригентурою Любови Інґрам чудовим співом надавав особливого настрою. Це справді було приємне пережиття. Після Служби Божої ми відвідали церковну залю, де при каві мали змогу дружньо порозмовляти, а потім мали зустріч з о. Северином у парафіяльному домі.

На нашу думку, зустріч з українською громадою Фльориди була успішною. Ми мали задоволення зустріти громаду, відновлюючи знайомства з УНСоюзом. Учасники цікавилися нашими інформаціями про наші продукти і прогрес на Союзівці, особливо про пляни побудови „Town Homes”. Деякі виявили зацікавлення поїхати на Союзівку та взяти участь у „Тижні сеньйорів” 13 – 18 червня та залишитися на традиційне святкування Дня батька.

Учасники при каві, чаю і вині перебували ще деякий час. Було мило зустріти членів ще одної української громади, і хоча громада Фльориди уважається громадою літніх людей, вона є активною, як усі інші.

Оксана Тритяк,
координатор особливих проєктів та братньої діяльности УНСоюзу

Христина Козак (зліва) і Яніна Ґрох

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Ми всі завинили в негараздах життя

Американська держава від самого початку була побудована на моральних, християнських засадах. Але тепер мораль перебуває в занепаді. Де ж поділись ті високоморальні, християнські закони? Що робиться в американських публічних школах? В першу чергу, заборонили молитися, навіть згадувати про молитву. Носити хрестика на грудях теж заборонено.

В школах, замість того, щоб учити читати і писати, роздають малолітнім учням презервативи, ніби якісь цукерки. Серед учнів ширяться вбивства, каліцтва. Учителі – в страху за своє життя. Батьки занепокоєні безпекою їхніх дітей. Не краще і загалом в суспільстві. Батьки вбивають своїх дітей, діти вбивають батьків. Злочинці беруться до малих дітей, навіть єпископи та священики спокусилися... В справі абортів називають це вбивство живої істоти „плянуванням сім'ї". Фактично це є правдиве мордерство. Переконали Найвищий суд, що жінки мають право робити, що їм подобається, з їхнім тілом, але фактично, то вже є тіло другої живої істоти. Ті діти не просились на світ.

Коли злочинець уб'є дитину, то дістає смертну кару або досмертне ув'язнення, а коли мордують мільйони, то це їхня приватна справа. Це все сталось завдяки соціялістичній лівизні, що називає себе меншістю (майноріті), а скоро буде більшістю (маджоріті). Чи можуть інші держави шанувати наших кандидатів на президента, коли вони самі себе не шанують та обливають один одного вигаданим брудом?

А тепер в справі найновішого явища – про женихів тієї самої статі. Це є не що інше, як недуга на кшталт рака, що розпускає своє коріння на здорове тіло. Вони не визнають ні Божих законів, ні законів природи, ні законів державних. Вони розлазяться по урядах, школах, церквах, молодечих організаціях і тим самим затруюють молодь. Коли запитали двох таких збочених женихів, які їхні пляни в житті, то вони відповіли, що хочуть мати сім'ю. Коли їх спитали, а де ж вони візьмуть дітей, то відповідь була: „Ми адоптуємо". А від кого? Звичайно, від нормальних родичів.

Дуже є болючим те, що частина населення не бачить в тому нічого злого. Світ котиться в безодню. Коли прийде кара Божа, то на усіх, тому що усі ми завинили, що до цього допустили.

Стефан Палилик,
Ґлен Спей, Н. Й.

Що криється за „політичною реформою"?

Ініційована владою „політична реформа" заторкнула не лише парлямент, а й громадський рівень. Практично у всіх областях проводилися організовані і очолені представниками місцевої влади громадські „обговорення" політичної реформи. Судячи зі скерованості їх проведення, ні в кого не виникало сумнівів щодо рішень, які прийматимуть учасники тих „обговорень".

Що ж насправді відбувається у політичному житті і які наслідки матиме „реформа"? Про це розповів під час квітневих зборів Київської ОУН заступник голови Народного Руху України, член фракції „Наша Україна", народний депутат України Юрій Ключковський. Він зазначив, що питання політичної реформи – не нове. Свого часу, після перемоги „Нашої України" на парляментських виборах в 2002 р., саме представники цієї фракції, разом із Бльоком Юлії Тимошенко та іншими опозиційними силами ініціювали її проведення. Тоді на реформу влада не пішла. Та за кілька місяців перейняла у опозиції цю ідею, спотворивши її.

Якщо представники „Нашої України" та їх партнери не передбачали кардинальних змін до Конституції України в процесі реформи, то для влади такі зміни стали головним завданням. З прийняттям змін, які пропонує влада, парлямент став би маріонеткою у руках урядовців (як в радянські часи). Адже міністри не позбавлялися б депутатських мандатів і, сидячи в урядових кріслах, керували б парляментськими фракціями. Депутати ж, якщо б прийняли положення про імперативний мандат, потрапили б у повну залежність від фракційного керівництва. За будь-які порушення або несприйняття рішення, прийнятого його фракцією, депутата могли б виключити з фракції і позбавити депутатського мандату.

Не менш небезпечним є положення, за яким парлямент, якщо у разі висловлення недовіри уряду не сформує новий Кабінет міністрів упродовж 60 днів, то йде у відставку. Тобто все стає „догори ногами".

Для чого це потрібно владі – зрозуміло. Адже представники олігархічних сил, які довгий час вели між собою боротьбу, об'єдналися, щоб провести на президентських виборах свого кандидата. На сьогодні таким вже офіційно оголошено прем'єрміністра Віктора Януковича. Саме в його руках хочуть сконцентрувати всю повноту влади, щоб не допустити продовження демократичних змін. Влада і олігархічні клани побоюються перемоги на виборах В. Ющенка. Щоб цього не сталося, робиться все – від прямих домовленостей і залаштункових переговорів із ласими обіцянками до спроб розколу опозиції. Однак ні підкуп, ні намагання прямого тиску на депутатів-мажоритарників не допомогли. Як результат – провал під час сесійного голосування 8 квітня питання змін до Конституції.

Не менш вагомою була підтримка кількатисячного віча біля стін парляменту в день голосування змін до Конституції. Пристрасті, які вирували на вулиці, наклали відбиток на рішення, які приймалися у залі Верховної Ради. Хоча це жодною мірою не означає, що влада відмовилася від плянів реформування на користь збереження керівництва у своїх руках.

Сергій Брунь,
Київ

Щоб гідний збудувати храм

Шановні краяни, що в Тисмениці народились і зросли. Хочемо вас в одну громаду всіх зібрати для спільного великого добра. Додому в гості на хвилинку поверніть і побродіть по росах васильковими стежками рідного для вас міста, по трав'янистих килимах шовкових, з джерел любові випийте сповна.

Ми велику справу розпочали у місті, рідному для вас. Нове життя ми нашій церкві хочемо дати, де б Бога славили дорослі і малі. І щоб належно справу цю зробити, щоб гідний збудувати храм, ми хочемо допомоги у вас просити, що у ваших силах подарувати нам. Наша адреса: Михайлівська церква, вул. Галицька, м. Тисмениця, Івано-Франківської обл., Ukraine.

о. Л. Саноцький,
м. Тисмениця,
Івано-Франківської обл.

Будова церкви в Тисмениці

Марко Сеник потребує допомоги

До вас звертається за допомогою сім'я Сеник із Ню-Йорку. Нашому маленькому синочкові Маркові Сенику, якому виповнилося 7 місяців, була поставлена діягноза – доброякісна пухлина головного мозку. Ми зверталися за порадою до різних медичних закладів. Онкологи рекомендують, щоб ми негайно починали хеміотерапію, але традиційна хеміотерапія є дуже руйнівною для організму немовляти, який розвивається.

На сьогоднішній день у світі існують два дослідницькі інститути в Японії та США (Тексас), які використовують хеміопрепарат антинеопластон для лікування онкозахворювань. Результати 25-річного дослідження підтверджують ефективність цього методу для лікування різного виду пухлин. Багатьом дітям ця метода лікування дала можливість ліквідувати пухлину без руйнування функціональних систем організму.

Цей вид лікування є для нас єдиною надією врятувати нашого дорогого синочка. На жаль, лікування є дуже дороге. Препарат є експериментальний, тому кошти на лікування не покриваються медичним страхуванням. Річний курс лікування коштуватиме нам мінімум 100 тисяч дол.

Ми будемо вдячні за будь-яку допомогу на лікування Марка. Просимо надсилати допомогу на адресу: Mark Senyk, attn: Rev. Stepan Bilyk, a/c 70153, SUMA (Yonkers) Federal Credit Union, 125 Corporate Boulevard, Yonkers, New York 10701. Тел.: (914) 220-4900.

Ярослав Сеник,
Йонкерс, Н. Й.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

А торгівлі українськими жінками немає кінця...

Коли читаємо про те, що недавно відбулася в Організації Об'єднаних Націй 48-ма сесія Об'єднаних Націй у справах жінок, на якій обговорювалося також проблему торгівлі жінками, зокрема жінками з України, мимоволі насувається запитання: як довго ще і в який спосіб розв'язуватиметься проблема поширеної торгівлі українськими жінками? Скільки ще буде зруйнованого з цієї причини здоров'я і родинного життя назавжди?

Це питання і шукання засобів, як запобігти цій торгівлі, турбує нашу громаду, передусім її жіночі організації, вже довший час, принаймні задовго до останньої на цю тему 48-ої сесії Комісії ОН зі статусу жінок.

Пригадаймо, що в січні 1998 року появилася в щоденнику „Ню Йорк Таймс" стаття Майкла Спектера під заголовком: „Новий вантаж ділків – наївні слов'янки", що розповідає про молоду українську дівчину Ірину. Щаслива, що вирвалася із скрутного життя у „вільній" Україні, дуже скоро після приїзду до Ізраїлю потрапила вона у невільництво в публічному домі, де мусіла своїм тілом служити випадковим гостям. Автор статті цим прикладом ілюструє гостру проблему торгівлі жінками, зокрема українськими та російськими, які через матеріяльні труднощі у батьківщині виїжджають на „роботу" і потрапляють у публічні доми. Вже в тому часі, коли М. Спектер писав цю статтю, статистика Міністерства внутрішніх справ України подавала, що в останніх 10 роках виїхало з України 400 тисяч жінок віком до 30 років. Такі дані були опубліковані в 1998 році. А скільки жінок виїхало у шістьох роках, що минули від того часу? І скільки із цих „робітниць" опинилися у проституції?

Перша стаття на цю тему, опублікована в поважному щоденнику „Ню Йорк Таймс", викликала відразу широку реакцію та спонукала вже у липні 1998 року до організування в Гантер-коледжі конференції під кличем „Торгівля жінками з України". Спонзором імпрези був жіночий департамент Гантер-коледж, а організатором – інформаційна комп'ютерська система „Брама" з Ганею Кріль у проводі, при допомозі СФУЖО і СУА, зокрема представниці СФУЖО до Об'єднаних Націй Олі Ставничої. Її завдячується повних п'ять років праці як представниці наших жіночих організацій до Об'єднаних Націй.

Як можна ствердити із цілого ряду документів, статтей та інформацій в пресі, уже задовго перед тривожною статтею в „Ню Йорк Таймс" раз-у-раз припливали інформації з різних країн Европи про все ширшу торгівлю українським жінками у різних країнах Европи та Близького Сходу, представниці наших жіночих організацій СФУЖО, СУ, зацікавлені поодинокі особи організували наради, статті та старалися звернути увагу на цей страшний спосіб заробітку опінію світу, через Об'єднані Нації та світові жіночі організації. Тут треба відзначити СФУЖО та працю його представниць.

Раз-у-раз читали ми інформації про активність наших жінок діяспори в допомозі сестрам з України – однак усі ці заходи, протести, зібрання та статті, на жаль, не змінили цього неприпустимого способу заробітку українських жінок, який далі процвітає і забирає українським родинам їхній стрижень, їхню найважливішу підставу – матір та жінку, чи майбутню дружину і матір. На цьому терпить не тільки українська родина, але і цілий народ, що втрачає у такій кількості найважливішу свою частину. Це вже давно зрозуміли українські жіночі організації в діяспорі, а їх представниці виборюють відповідне зрозуміння для цієї жахливої проблеми не тільки серед української спільноти, але серед міжнародних організацій, які мають відношення до таких проблем.

Тут в першу чергу українські жінки, зокрема представниці українських жіночих організацій із СФУЖО, пробують усіми способами здобути зрозуміння та поміч у цій преважливій проблемі в колах Об'єднаних Націй, в міжнародних жіночих організаціях, у політичних з'єднаннях, але далеко ще до розв'язання цієї жахливої проблеми. Вони також тримають зв'язок із жіночими організаціями України, хоча це не завжди є легким завданням.

Від першого розголосу про драму невільництва жінок з України, про що так чітко розповіла стаття у „Ню Йорк Таймсі" у 1998 році, це преважливе питання перебуває в полі постійної уваги з боку організованого жіноцтва СФУЖО. Особливо треба підкреслити наполегливу працю О. Ставничої, Г. Кріль, Н. Шміґель та усіх їхніх добровільних помічниць.

В останньому році великий розголос викликала публікація книжки канадського журналіста українського походження Віктора Малярика „Наташа", присвячена важкій проблемі торгівлі українськими жінками. Вона потягнула за собою жвавішу активність у цій ділянці також з української сторони в Канаді та у світовій централі українських організацій СКВУ. Розуміється, добре, що вкінці також на цьому відтинку оживилося зацікавлення цією преважливою справою.

Але чи усі наші перші подвижниці боротьби із торгівлею українськими жінками, чи ці, що сьогодні приступають до того, є спроможними розв'язати цю дуже складну і гостру проблему? Чи усі наради, доповіді, листи можуть затримати молодих українських жінок від виїзду в далекі краї ради заробітку на прожиття? Чи тут не мусить в першу чергу стати до помочі Президент і уряд України, своїми постановами та своєю політикою впровадити кращі умовини життя в Україні, бажання усіх жити і працювати на рідній землі, а не шукати долі по чужих, непевних шляхах, що кінчається так сумно?

О. Кузьмович

To book a room or event call: (845) 626-5641, ext. 141
216 Foordmore Road • P. O. Box 529
Kerhonkson, NY 12446
E-mail: Soyuzivka@aol.com
Website: www.Soyuzivka.com

календар подій

21 ТРАВНЯ
Бенкет – Рочестерська пожежна ком-панія. Обід для вчителів-пенсіонерів з Еленвіл.

22 ТРАВНЯ
Показ моди „Girls Scouts".

28 - 31 ТРАВНЯ
Вікенд з нагоди Дня Пам'яті. Забави: в суботу грає оркестра „ФАТА МОРГАНА", неділя – „АСКОЛЬД БУК ТРІО"

3 ЧЕРВНЯ
Бенкет: „Ellenville Teachers School - Related Association".

5 ЧЕРВНЯ
Весілля: Петро Кукуруза і Анна Марія Шаруга.

7 - 10 ЧЕРВНЯ
„Clergy Days".

13 ЧЕРВНЯ
Прийняття з нагоди 80 уродин Tony Percoco.

14 – 18 ЧЕРВНЯ
Тиждень сеньйорів-союзовців.

18 – 20 ЧЕРВНЯ
„Вікенд" призначений для батьків, що усиновили, або зацікавлені усиновити дітей з України – спонзори: Українське Посольство і Український Народний Союз.

20 ЧЕРВНЯ
Святкування Дня Батька.

20 ЧЕРВНЯ – 2 ЛИПНЯ
Тенісові табори.

27 ЧЕРВНЯ – 4 ЛИПНЯ
Перший табір „Пташат".

2 – 4 ЛИПНЯ
Фестиваль з нагоди Дня Незалежности Америки.

4 – 11 ЛИПНЯ
Другий табір „Пташат".

10 –17 ЛИПНЯ
Перший „Discovery Camp".

1 - 6 СЕРПНЯ
Тиждень ґольфа на Союзівці.

6 – 8 СЕРПНЯ
Другий річний „Sports Jamboree".

8 – 21 СЕРПНЯ
Традиційний український танцювальний табір Роми Прийми Богачевської.

14 СЕРПНЯ
Міс Союзівка.

14 – 22 СЕРПНЯ
Тиждень клюбу „Suzie – Q".

21 СЕРПНЯ
Концерт таборової танцювальної групи Роми Прийми Богачевської.

Д-р Марусі Бек виповнилося 96 років

Маруся Бек у 1920-их роках і в наш час

ВОРЕН, Миш. – Коли говорить Маруся Бек, ніяк не віриться, що ця жінка народилася 96 років тому. Її голосом промовляє невгасима молода енергія полум'яної патріотки, оптимістки, яка помічає і перші ознаки весни у природі, і позитивні зміни в житті людей молодої української держави. Вона радо поїхала минулого літа в Україну, незважаючи на свої літа, з гумором коментуючи своє рішення тим, що і жити, і вмерти можна будь-де, коли прийде час, але доки вона ще жива, хотіла ще раз побачити Україну.

Народилася Маруся в останній день зими, 29 лютого, у Форд Сити, Пенсильванія. Вона любить бути поміж людьми і зі задоволенням приходить на цікаві імпрези, які бувають в українській громаді Дітройту. На цей раз союзянки 26-го Відділу запросили її на організоване ними свято до дня її народження. Оскільки таких днів у її житті було в чотири рази менше, ніж років, це стало приводом для жарту, а жарти Маруся любить. Отож, відмічали 24-ий день її народження 28 лютого в домівці СУА у Ворені. Зібралося жіноцтво, щоб привітати свою улюбленицю, заслужену меценатку і українську патріотку Марусю Бек. При вході вручили їй квіти. Голова 26-го відділу СУА ім. Ольги Басараб Віра Гнатюк привітала поважну гостю, засновницю цього Відділу у 1932 році. Ведуча програмою Міля Пашкевич продовжила святкову програму і запросила до слова голову 45-го Відділу СУА Стефу Король, яка підготувала і прочитала вичерпний життєпис ювілятки, а голова 63-го Відділу СУА Ольга Гриньків і Людмила Наварська читали вірші, присвячені Марусі Бек. Звучали привіти від багатьох присутніх.

Тринадцятилітньою послали її батьки вчитися до гімназії в Галичину, в Україну. Як тепер вона жартує, поїхала туди американкою, а повернулася українкою. Свою освіту вона завершила дипломом доктора права і стала єдиною на той час українкою-адвокатом в Америці. Обдарована багатогранними талантами, організаційними здібностями, знанням мов і невтомною енергією, д-р Марія Бек багато зробила корисного не тільки для Америки, але і для українців на поселеннях і в Україні. У 1932–34-их роках вона редагувала журнал „Жіночий світ". У 1933–34 роках була управителькою українського павільйону на світовій виставці „Століття прогресу" в Чикаго. Від 1949 до 1962 року була першою жінкою, вибраною до міської ради Дітройту. Згодом стала заступницею президента, потім президентом ради, а в кінці – діючим посадником Дітройту.

Маруся Бек була делегаткою численних з'їздів і конференцій, учителькою української мови на вечірніх курсах при середній школі Фордсон в Дірборні. Вона заснувала фонд нагород за кращі літературні твори наших письменниць. Варто згадати кілька гасел літературних конкурсів ім. Марусі Бек, які оголошувалися в діяспорі і в Україні: „Передаймо нащадкам наш скарб – рідну мову", „Шануймо минуле – будуймо майбутнє", „В сім'ї вольній, новій", „Україна в XXI столітті", „Поки живе мова – житиме народ".

У товариській атмосфері і при смачному обіді, який приготували союзянки 26-го Відділу, присутні відспівали „Многая літа" дорогій гості, а Маруся подякувала за все, що для неї зробили її подруги, пригадала, що надходять дні щорічного відзначення Шевченкового свята, і артистично продеклямувала його посланіє „І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні". Кожним рядком, гарно поставленою дикцією, з глибокими почуттями, вкладеними і поетом, і нею самою, Маруся Бек доносила до слухачів і Шевченкове слово, і своє бачення того, що діялося, і що діється на землі, дорогій кожному українцеві. Присутні провели збірку коштів на Фонд літературних конкурсів СФУЖО ім. Марусі Бек.

Філософія оптимізму, життєлюбство і наполегливість у досягненні поставленої мети, яку має Маруся Бек, може бути чудовим прикладом для кожного, хто знає її давно чи недавно. Ця жінка і її життя гідні подиву і наслідування.

Ніна Василькевич

„Поки живу – борюсь, поки борюсь – надіюсь"

Дослідна фундація ім. О. Ольжича протягом минулого року, як і раніше, підтримувала видавничу діяльність в Україні та надавала матеріяльну допомогу свідомій свого походження студентській українській молоді. Завдяки заходам фундації, у видавництві ім. О. Теліги в Києві вийшла з світ праця Михайла Лукінюка – „Обережно: міфи" та монографія Дмитра Степовика – „Яків Гніздовський: життя і творчість".

Праця М. Лукінюка „Обережно: міфи", яка появилась під патронатом фундації та Центру українознавства Київського Національного університету ім. Т. Шевченка, висвітлює фальсифікацію історії українського народу за допомогою чисельних історичних мітів, витворених імперськими ідеологами. Після проголошення незалежности Україна залишається об'єктом ідеологічної та інформативної агресії реваншистських сил Росії, які використовують старі та активно створюють нові міти. А українські державні чинники, замість боротися проти ідеологічної навали, сприяють їй, проголошуючи чи то „Рік Росії в Україні", чи „відзначення на державному рівні 350-ліття Переяславської Ради"? Михайло Лукінюк, розкриваючи брехню та боронячи правду, дає належну відповідь угодівській політиці теперішньої влади в Україні.

Проф. Д. Степовик в своїй праці „Яків Гніздовський: життя і творчість" досліджує мистецький шлях майстра „українського зарубіжжя", який, незважаючи на його світову славу, в Україні за життя був майже невідомий. Лише через п'ять років після його смерти відбулась перша виставка творів Я. Гніздовського на Батьківщині. Але для ширшого загалу в Україні він усе ще мало відомий. Сподіваємося, що цікаво написана праця проф. Степовика, з численними ілюстраціями творів Я. Гніздовського, включно з 32 сторінками кольорових репродукцій картин та ікон з церкви св. Трійці в Кергонксоні, цю прогалину заповнить.

Монографія Д. Степовика, як і виданий попереднього року двотомник вибраних творів Миколи Понеділка „Казка недосказана моя" – це намагання будувати духові мости між нашою західньою діяспорою та Україною. До видавничої діяльности фундації ім. О. Ольжича треба зарахувати часткове фінансування друку наукової праці Петра Троневича „Волинь в сутінках української історії XIV–XVI ст.", і фінансування журналу „Розбудова держави". Вище згадані книги можна замовляти, звертаючись на адресу: Olzhych Research Foundation, Inc., 1229 Spring Ave., Wynantskill, NY 12198.

Стипендіят Фундації ім. О. Ольжича Віталій Черноіваненко виступає на Всеукраїнському конґресі з оцінки злочинів комунізму.

Завдяки утвореним при Дослідній фундації ім. О. Ольжича стипендійним фондам проф. Еміля Якима та родини Ґелетканичів, в минулому році були надані стипендії українським студентам з різних областей України. Десять студентів отримали стипендії з фонду Родини Ґелетканичів, а з фонду проф. Еміля Якима було надано 50 стипендій студентам та по три стипендії – аспірантам і кандидатам наук на здобуття вищих наукових ступенів.

З 66 стипендистів 46 студентів прислали подяки із запевненням, що вони „всіляко будуть сприяти відродженню нації і культури України і піднімати економіку держави до світового рівня". Деякі думки, висловлені у всіх листах, варті уваги української громади в США.

Валентина Барладим, Миколаївське державне училище культури: *„Мене дуже зворушила не стільки Ваша матеріяльна підтримка, скільки її несподіваність і вчасність. Адже я стояла перед вимушеною необхідністю хоча б на рік припинити навчання і йти працювати, щоб якось вижити. Та незрівняно ціннішою для мене стала Ваша моральна підтримка. Адже у нашій країні, де бути українцем „не модно" і не зручно, ми є практично українською діяспорою... Зараз я працюю з дітьми і молоддю, щоб вони відчули себе українцями на рідній землі, щоб ... поважали не лише представників інших народів, а й свою народність, свої корені, щоб слово 'українець' звучало в їх устах гідно".*

Юлія Трофимченко, Київський Державний університет ім. Шевченка: *„...Велике і щире Вам спасибі, навіть не за надані стипендії, ні... А за увагу і підтримку, за те, що Ви шукаєте й цікавитесь життям таких, як ми, Ваших однодумців".*

Євген Бутенко, Педагогічний університет ім. Драгоманова, Київ: *„Я глибоко збентежений, що ... біля владного керма є вихідці з партійних кабінетів, ...позбавлені почуттів відповідальности за українську державу. Вони продовжують тягти руйнівне промосковське ярмо, спрямоване на подальше поглиблення тотальних кризових явищ в Україні".*

Віталій Черноіваненко з університету ім. Драгоманова цитує латинську приповідку, яка „...є актуальна і на сьогоднішній час": *„Поки живу – борюсь; поки борюсь – надіюсь".*

Крім вищезгаданої діяльности, в минулому році Дослідна фундація ім. О. Ольжича фінансувала Міжнародну наукову конференцію в Києві, присвячену політичній економіці новітнього еволюційного доступу України, та оплатила кошти перевезення частини бібліотеки проф. Якова Зозулі, колишнього члена Центральної Ради, до Обласної Волинської бібліотеки.

Вся діяльність Дослідної фундації ім. О. Ольжича проводиться завдяки фінансовій підтримці української громади в США. Надіємось на посилену підтримку і в майбутньому, бо – як пише Наталія Вінченко, студентка Запорізького університету, „... на голому ентузіязмі важко щось збудувати".

Михайло Герець,
голова Фундації ім. О. Ольжича

Загальні збори Координаційної ради відділів УККА Ню-Джерзі

ІСТ ГАНОВЕР, Н. Дж. – Загальні збори Координаційної ради відділів УККА Ню-Джерзі відбулися 7 березня в готелі „Рамада". Збори відкрив голова стейтової ради Іван Буртик. Предсідником зборів був вибраний Володимир Янів, заступником – Зенон Галькович, секретарем – Іван Кушнір. До президії була запрошена Марія Дупляк, представник крайової управи. Першим звітував голова ради І. Буртик, який доповів про акцію допомоги потерпілим від повені на Закарпатті, перебування у США о. Василя Говери з Караганди, Казахстан. Збірки на допомогу українцям в Казахстані сягнула 50,000 дол. За ці гроші будується вже друга церква в Павлодарі. Рада передплатила 120 примірників газети „Нива", котра там виходить українською мовою, так що газету люди передають з рук до рук. Передано також 30,000 дол., котрі було поділено серед 650 найбільш потребуючих родин. В 2002 році у зв'язку з 11-ою річницею Незалежности України Рада брала участь в зустрічі з губернатором Ню-Джерзі, Дж. МкҐріві в урядовій резиденції, з участю колишніх вояків УПА відзначила 60-ліття заснування УПА концертом. Воякам було вручено медалі.

Вручення пожертви на будівництво Українського культурного центру Ню-Джерзі у Випані. Зліва – перший ряд: Іван Кушнір, Йосиф Яцусь, Володимир Янів, о. Роман Мірчук, Квітка Семенишин, Іван Буртик, Антін Біланич; другий ряд: Василь Матлаґа, Михайло Козюпа, Ярослав Куземчак, Іван Васічка, Володимир Васьків, Стефан Кметь.

В січні 2003 року були організовані виставки „Забуттю не підлягає. Хроніка комуністичної інквізиції в Україні 1917–1991 р." і зустрічі у Ню-Джерзі з гостем з України Романом Куциком, котрі пройшли з великим успіхом. Результатом зустрічі був збір 60,000 дол., за які куплено 700 експозицій про Голодомор-ґеноцид в Україні. Їх розміщено в районах України, вислано до Австралії, Канади і Европи, як рівнож до ООН, багатьох університетів Америки. Зроблено кольорові альбоми, котрі замовила Україна для всіх представництв за кордоном. Три експозиції вислано до Казахстану, де в Павлодарі вони були виставлені в домівці на три тижні. Місцеві промосковські організації виступили з протестом і по трьох тижнях домівка була спалена. 10 лютого 2003 року в готелі „Рамада" була зустріч з народним депутатом Оксаною Білозір.

Другим звітував секретар Йосиф Яцусь. третім – фінансовий секретар Володимир Васьків. В касі ради є ще кошти, так що рада має чим господарювати. Контрольна комісія не мала закидів і дала внесок надання абсолюторію. По звітах була жвава і цікава дискусія. Номінаційна комісія подала пропонований список кандидатів на наступну каденцію. На голову переобрано Івана Буртика.

На загальних зборах був парох Української католицької церкви св. Івана Хрестителя у Випані, о. мітрат Роман Мірчук з першим мужем довір'я Орестом Куциною. Голова ради І. Буртик і голова Відділу в повіті Морис Ярослав Куземчак вручили їм чеки по 1,000 дол, завдяки чому ці організації стали учасниками будівництва Культурного центру і нової церкви.

Делеґатами на конґрес УККА вибрані Михайло Козюпа і Ярослав Куземчак, делеґатами до Крайової ради – Володимир Васьків і Стефан Кметь. На зборах промовляла Марія Дупляк. Голова подякував членам ради, котрі допомагали у праці і попросив такої допомоги на наступну каденцію.

Антін Біланич, Михайло Козюпа

Чорнобильські дзвони в поезії і прозі

НЮ-ЙОРК. – Такими словами можна б окреслити вечір в пам'ять річниці нуклеарної аварії в Чорнобилі, що відбувся у Літературно-мистецькому клюбі „Маяна" 23 квітня під проводом мисткині Слави Геруляк. Як завжди в цих приміщеннях, залі були прикрашені мистецькими творами, що пригадували цю найбільшу трагедію України, а програма розпочалася виконанням, при акомпаніяменті бандури, поезії Любови Дмитришин-Часто „Чорнобильські дзвони" Лаврентією Туркевич.

Головний доповідач, гість з України Микола Дорош, фізик-дослідник з проблем фізичного вакууму та атомного ядра, президент Міжнародної академії фундаментальних основ буття, довший час працював у Чорнобилі над технологією захисту. Як він поінформував численно зібраних присутніх, ще у 1994 році, з бажанням будувати міст для Чорнобиля між США і Україною, він звернувся в цій справі до Президента Л. Кучми, але без поважного успіху. Свої думки на тему забезпечення реактора він оформив у чотирьох версіях, усі були публіковані, одна із них – у „Вістях українських інженерів". Доповідач пояснював ситуацію в Чорнобилі під час вибуху й після нього та, спираючись на свої професійні знання, висловив певність, що небезпека нового ядерного вибуху існує далі, тому що у саркофаґу знаходиться ще й сьогодні величезна кількість урану. Він інформував, що вчені долсіджують обставину, які викликали горезвісний вибух, а з цим – можливості небезпеки на майбутнє. Як запевнив доповідач, вибухи можуть повторитися, викликані дуже малими причинами.

На його думку, є конечним створити надійну систему укриття – саркофаґ. Потрібна низка відповідальних заходів, серед яких мусить бути очищення землі, проблема урану та вкінці – розмонтування реактора. Над тими проблемами, як інформував доповідач, працюють технологи, але кінця цій праці ще не видно. На думку доповідача, щоб забезпечити реактор і розв'язати усі проблеми, треба співпраці між американськими технологами і молодими

Микола Дорош

українськими науковцями. Але тут треба ще мати на увазі й економічні проблеми в сьогоднішній Україні. Доповідач ствердив, що на жаль, усі фонди, адресовані Чорнобилеві, проходять через уряд України, а відповідальні особи в уряді не мають конкретних проєктів щодо Чорнобильського реактора і його знешкодження. Як можна було зрозуміти з професійних зауважень доповідача, проблема Чорнобиля залишається гострою і продовжує тривожити суспільну свідомість. Тому такими відповідними до думок доповідача звучали рядки з поезії Л. Д.-Часто:

„Чорнобиль! Чорнобиль! Чорнобиль!
Здіймає в натузі до неба обвуглені руки,
Стрілою принизане серце століття двадцятого,
І цілиться в серце століття іще не початого..."

О. К.

На неокраянім крилі...

НОРТ ПОРТ, Фла. – Парафія Собору Входу в храм Пресвятої Богородиці 6 березня приймала у своїй залі колишнього керівника українського відділу радіо „Голос Америки" Володимира Біляєва.

Володимир Біляєв, український поет, член спілки письменників України, дебютував у 1948 році в „Літературно-науковому віснику" (Мюнхен) та на сторінках „Українських вістей".

Мандри світами і праця на „Голосі Америки" дозволяли В. Біляєву зустрічатись з багатьма діячами української діяспори та України, зокрема з письменниками. У його книзі „На неокраянім крилі..." подаються спогади автора із відомими майстрами слова в діяспорі.

На зустріч прийшло чимало людей. Гість громади розповів про своє життя і творчий шлях, діяльність українського відділу „Голосу Америки".

Галина Ковалишин

УККА на службі української громади Америки

В президента Українського Конґресового Комітету Америки (УККА) Михайла Савкова взяв інтерв'ю журналіст Анатолій Гороховський з Чикаго. Подаємо його з деякими скороченнями.

– За останні кілька років до Америки прибуло чимало емігрантів з України, більшість з яких мало знає про діяльність УККА. Саме для них прошу розповісти про історію УККА.

– УККА був створений у 1940 році для захисту інтересів українців у Новому світі. Наш історичний шлях можна розбити на два головних періоди – від створення УККА і до проголошення незалежности України, а також від 1991 року і до наших днів. У першому періоді зусилля керівництва нашої організації та її членів були спрямовані на встановлення ділових контактів з сенаторами, конґресменами та засобами масової інформації Америки та зосередженні їх уваги на поліпшенні долі українського народу, який перебував під гнітом імперської Москви. Окрім того, наші сили зосереджуються на тому, щоб всебічно пропаґувати культурні надбання українського народу – твори провідних письменників і поетів, композиторів, співочих та танцювальних колективів. Великим здобутком спільних зусиль українських організацій США, а саме таких, як Український Народний Союз, Братський Союз і, звичайно УККА, слід вважати побудову у столиці країни пам'ятника Тарасові Шевченкові, урочисте відкриття якого відбулося 27 червня 1964 року. Другий період в історії УККА почався в серпні 1991 року, коли була відновлена незалежність України і вона стала вільною, демократичною країною. З того часу і по цей день робиться все можливе для зміцнення на взаємній основі доброзичливих взаємин між двома державами, адже це створює необхідні умови для того, щоб молода держава швидше стала на ноги і увійшла до складу високорозвинутих країн Европи.

УККА приділяє певну увагу українським студентам, які приїздять до Америки на навчання. Ми спрямовуємо їх зусилля на те, щоб вони за роки навчання опановували не тільки передову науку, прогресивну технологію, але і пильно придивлялись до способу життя американців, до їх демократичних інституцій, до всього корисного, що вироблено в цій країні за понад два століття існування демократичного устрою. Закінчивши навчання в США, випускники навчальних закладів повинні повертатися додому і все корисне, що було ними запозичено за океаном, впроваджувати на батьківщині.

– Як організаційно побудований УККА?

– Наша організація діє на основі статуту та програми. Ці документи були у свій час затверджені на Конґресі УККА. Кожен член організації має відповідну картку і сплачує щорічно внески. Працюючі вносять 50 долярів на рік, а пенсіонери та студенти – 35 долярів.

Основою нашої організації є відділи, які створюються в місцях поселення українців. Таких відділів у складі УККА 75. Останнім часом відкрилися нові відділи, поява яких пов'язана з новоприбулими, кількість котрих з кожним роком зростає. Якщо раніше українці, які прибували до Америки, поселялися, в основному, на східньому узбережжі, то тепер наших земляків можна зустріти на території всієї країни. Позиція керівництва УККА полягає в тому, щоб залучити новоприбулих до українського життя Америки, допомогти їм встати на ноги.

– Яка кількість членів в УККА, і чи зростає організація за рахунок новоприбулих?

– Кількість членів УККА складається з декількох десятків тисяч осіб. Статистика, яку ведемо, свідчить, що йде неухильне зростання членів нашої організації за рахунок українців, які прибувають до Америки.

– Наближається 125-річчя української еміґрації до США. Як УККА передбачає відзначити її?

– Справді, в цьому році минає 125 років української еміґрації до Америки. З цієї нагоди розроблено програму відзначення цієї події в житті українців. Щоб мати повну уяву про те, чого домоглися українці, які приїхали до Нового світу, які їх сподівання на майбутнє, УККА виготував спеціяльний запитник, тираж якого складає 25 тисяч примірників. Анкети розіслані в усі відділи нашої організації і коли вони повернуться до нас, то будуть детально проаналізовані. Зроблені висновки допоможуть управі чіткіше визначити свої напрямки в роботі. Ми організували виставку творів американо-українських мистців, яка буде показана у Києві, а потім протягом року подорожуватиме по культурних центрах України.

– Як УККА сприяє розвиткові української культури?

– Відповідь на це запитання почну з україномовних суботніх шкіл Америки, до яких ми маємо безпосереднє відношення. При нашій управі ще у 1953 році була створена Шкільна рада, яка займається виданням підручників, організує семінари для вчителів, опрацьовує методику навчання. Важливо відзначити, що зараз ми вийшли за межі України і надаємо практичну допомогу україномовним школам Російської Федерації та Казахстану. Ще десь років десять тому УККА почав сприяти появі на екранах художніх фільмів, першим з яких став „Атентат", в якому розповідається про життя і діяльність Степана Бандери. Остання стрічка з серії історичних фільмів під назвою „Нескорений" була присвячена командирові УПА генералові Чупринці. Про цих народних героїв мало знали в Україні, тому що керівники Радянського Союзу вважали їх ворогами і забороняли що-небудь про них розповідати. Кінострічки, створені з допомогою УККА, демонструються на екранах України, розповідаючи про тих, хто був в перших лавах змагань за відновлення її незалежности. Зараз кіномистці з допомогою УККА створюють фільм, присвячений Митрополитові Андреєві Шептицькому, який зробив чимало корисного для об'єднання всіх українських церков. У 1989 році при УККА була заснована Рада оборони і допомоги українцям, яка займалася допомогою українцям у розширенні демократичних принципів, а потім почала видання історичних праць відомих вчених. Зокрема була видана „Історія України" Грушевського тиражем в 150 тисяч примірників, книги з історії української літератури і культури. Окрім цього, РОДУ надала матеріяльну допомогу постраждалим від повені у Закарпатті, родинам загиблих під час аварій у вугільних шахтах Донбасу.

– Яка позиція УККА щодо наступних виборів президента України?

– УККА намагається звернути увагу американського суспільства на Україну, звернути увагу членів Конґресу на нашу Батьківщину, а також звернути увагу громадян України, від голосування яких залежить, хто стане президентом. Напередодні виборів у складі делегації міжнародних спостерігачів до України поїдуть представники українських громадських організацій Америки, які слідкуватимуть за ходом голосування.

– Кілька слів про себе.

– Не люблю говорити на цю тему. Я народився в 1968 році, в Америці, в українській родині. Мої батьки походять з Тернопільської области. Вчився в американських університетах, здобув професії з підприємництва і фінансів. Працював кілька років у фінансових компаніях, після цього в 1996 році приїхав до Вашінґтону як директор Національної української інформаційної служби, а в 2000 році став президентом УККА. Володію українською, англійською, еспанською та німецькою мовами. Не одружений.

Вирішуються проблеми новоприбулих

НЮ-ЙОРК. – Започатковані ще минулого року щоквартальні консультаційні семінари для новоприбулих в Центрі УККА „Українська світлиця" привертають все більше уваги. Третій семінар, що відбувся 7 лютого, зібрав повну конференційну залю завдяки цій темі: „Нововведення в іміґраційному праві – можливості отримати візу та робочий статус". Отже, судячи з нових ініціятив Президента США, для тисяч і тисяч наших співвітчизників врешті зажевріла надія на те, що уряд США незабаром випрацює закони для леґалізації тих осіб, котрі роками тяжко і чесно працюють, утримуючи родини в Україні, але покищо залишаються в США безправними. Нині така перспектива починає реально окреслюватися. А втілюватися в життя буде при підтримці і допомозі кваліфікованих адвокатів – фахівців з іміґраційного права.

Тим землякам, хто перебуває у США леґально і хоче придбати власне житло, був адресований другий розділ семінару – „Фахові консультації з питань купівлі та фінансування житла".

Відкрив засідання координатор цього циклу юридичних семінарів – відомий в США і українській громаді правник, член Екзекутиви УККА і комісії „Четверта хвиля", доктор права Андрій Шуль, який два роки тому разом із св. п. Михайлом Шпонтаком доклав чимало енергії до справи народження в будинку УККА „Української світлиці" для новоприбулих і відтоді з великим ентузіязмом допомагає приїжджим з України у вирішенні правничих та соціяльних проблем, залучаючи до цієї справи досвідчених фахівців, своїх колег.

Він висловив ряд актуальних порад новоприбулим, висвітлив певні особливості правової та іміґраційної системи США, наголосив на необхідності сплати податків особам без леґального статусу на підставі числа „ай-ді" (#ID), який кожен може отримати в українській кредитівці (до речі, податки можна на законних підставах сплатити ретроспективно на рік-два назад). Доповідач запросив усіх присутніх на безкоштовні попередні консультації у свій юридичний офіс на Волл-стріт, а також як юрист-консультант Консульства України у Ню-Йорку запропонував звертатись до нього у невідкладних питаннях, які треба полагоджувати через Консульство України.

Адвокат Гізела Лопушанська докладно ознайомила присутніх з нововведеннями у іміґраційному праві і перспективами леґалізації, розповіла про особливості оформлення родинних віз різних категорій, шляхи продовження студентських віз, порядок зміни статусу. Вона також застерегла від небажаних порушень, які можуть стати причиною депортації. Пізніше, у формі індивідуальних консультацій, адвокат уважно вислуховувала кожного і давала фахові поради.

Фахівець з продажу нерухомости Олесь Демко у своєму виступі охарактеризував різні типи нерухомости, послідовність етапів купівлі, переконливо демонстрував переваги власного житла над рентом (в першу чергу, фінансові переваги, а не лише психологічні „плюси" втілення „американської мрії" для кожної сім'ї). Особливо ретельно доповідач зупинився на фінансових передумовах такого важливого кроку, підкресливши значення успішної кредитної історії, дав багато фахових порад фінансового плянування родинного бюджету. До молодого фахівця вишикувалася черга – кожен хотів одержати індивідуальну пораду, консультацію.

Давно минули відведені для семінару три години, а люди все не розходилися – обмінювались думками, наболілим, вистражданим. Андрій Шуль так підсумував результати цієї взаємно корисної зустрічі: „Між іншими досягненнями УККА, слід особливо підкреслити створення Центру для новоприбулих у Ню-Йорку. Навчальні і суспільні програми вже набули в українській громаді США доброго розголосу. Пригадаймо, як в 50–60 роках минулого століття активно працювала українська громадська установа „Золотий хрест" з її основним принципом – „Допомоги брат братові". Ця ідея актуальна нині, коли маємо стільки нових прибульців з України, які потребують допомоги. Мене дуже тішить, що сьогодні на семінарі було стільки молодих слухачів. Ми хочемо подати приклад новоприбулим, щоб заохотити горнутися до нас, до української громади".

А „Українська світлиця" повідомляє усіх зацікавлених про тему наступного семінару для новоприбулих – це організація малих бізнесів, питання їх оформлення, фінансування, маркетинг і розпрацювання бізнес-пляну на майбутнє. Слідкуйте за новими оголошеннями, телефонуйте, заходьте. Наша адреса: 203 Друга евеню, 1-ий поверх, тел.: (212) 674-7414.

Оксана Лиховид,
директор Центру
„Українська світлиця"

6 червня: свято школи в Нюарку

НЮАРК, Н. Дж. – Коли українські іміґранти приїхали до Америки на початку XX століття, у них були дві підставові потреби: знайти місце, де вони могли б вшанувати Бога, і організувати школу, де їхні діти могли б вивчати українську мову та українську спадщину. 1906 року члени української громади в Нюарку організували парафію св. Івана Хрестителя. Вже 1910 року що другого дня діти сходилися на навчання. Спершу приходило лише 12 дітей, а до 1914 року було вже 100 учнів. Родини жили в різних кутах міста, тож навчання велося не лише в церкві, але також в приміщенні однієї з крамниць у Нюарку. В 1927 році число учнів зросло до 300, то парафія закупила більший будинок і всі учні відтоді сходилися в одному приміщенні.

1939 року Сестри Василіянки організували цілоденну парафіяльну школу. Українська католицька школа св. Івана Хрестителя почалася з 20 учнів. До 1944 року число учнів зросло до 45, а до кінця Другої світової війни в цій школі було 85 дітей.

Після війни приїхали нові іміґранти і почали будувати нову школу у Вейлзбурґу, частина міста Нюарку. При кінці 1950-их років школа була на вершині розквіту і мала 486 учнів. В шістдесятих роках було 340 учнів, а з часом число учнів дуже зменшилося. 1980 року школа дістала нагороду як одна з найкращих шкіл в архидієцезії Нюарку. У ранніх 1990-их роках до Америки почала приїздити нова хвиля іміґрантів. Вже в цей час віддані Сестри-Василіянки, які вчили в св. Івана понад 60 років, не мали досить монахинь, щоб вчити в школі св. Івана і 2000 року дирекцію школи перебрали Сестри-Служебниці.

Але через зміни демографії, було щораз менше українських дітей шкільного віку. Це виявилося завеликим фінансовим тягарем для парафії, тож, на жаль, треба було закрити школу після 65 років навчання. Безперечно, школа св. Івана відіграла велику ролю у збереженні української мови, спадщини та традиції. Сьогодні випускники цієї школи є активними членами українських громад в Америці та у світі.

6 червня парафія св. Івана хоче вшанувати всіх учителів та добродіїв, які уможливили це навчання. Сердечно запрошуємо всіх учителів, які вчать чи колись вчили в цій школі, всіх теперішніх та колишніх учнів, батьків, приятелів та добродіїв.

Цього дня, о 10:00 год. ранку, всі зійдуться в церкві св. Івана на Службі Божій. Після відправи усі перейдуть до школи, щоб згадати гарні часи, відновити старі знайомства та відсвяткувати 65-ліття школи.

Ксеня Гапій

Портрет професора

БОФАЛО. Н. Й. – У другу річницю смерти д-ра Мирослава Грещишина 24 травня 1999 року в університеті Бофало відбулося урочисте відкриття його портрету, на котре з близька і здалека приїхали його діти зі своїми родинами: Юрій, Марта, Надя, Адріян і Катруся. В такий спосіб лікарі, медичний персонал, студенти та численні гості вшанували пам'ять свого колеги, вчителя і приятеля.

Ольга Ференцевич-Чмола

На Панахиді засвітили 200 свічечок

Панахида в пам'ять жертв Голодомору

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – Парафія св. Архистратига Михаїла унікальна. Заснували її прихильники патріярхату, щоб Богослужби і проповіді відбувались українською мовою, щоб святкувати за традиційним календарем і тим самим духовно бути зв'язаним з українським народом, щоб діти мали бодай ще один український острівець серед чужого моря. Коли цього „свої" не прийняли, на поміч прийшов Патріярх Йосиф, який взяв парафію під Свою опіку, посвятив нову посілість на тому місці, де сьогодні стоїть Хрест на його честь, а в новозбудованій церкві стоїть його патріярший хрест між хоругвами. Десятки років існування парафії доказали, що її заснування себе виправдало. З України прийшла „четверта хвиля" і для неї наша парафія стала спасінням. Все рідне в церкві їх притягнуло і вже тепер сам церковний будинок стає замалим.

У Провідну Неділю, коли українці світу мали засвітити 10 мільйонів свічечок у пам'ять 10 мільйонів українців, замучених голодом у 1932–33 роках у церкві св. Архистратига Михаїла при кінці Служби Божої була відправлена Панахида в пам'ять загиблих від голоду. Вся церква зажевріла понад двома сотнями свічечок, з яких кожна представляла одну з трагічно загиблих жертв. Бодай так, скромно, відзначено їх трагічну пам'ять.

Зиновій Квіт

23 травня: презентація книжок О. Чорногуза і О. Воскобійника

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – 23 травня в галереї ім. д-ра Олександра Черника, в Українському освітньо-культурному центрі, відбудеться урочисте вручення нагороди письменникові-гумористові з Києва Олегові Чорногузові від Фундації ім. Івана Багряного. Нагорода признана письменникові за книжку „Український кентавр". В той же час відбудеться представлення праць двох авторів – Олега Чорногуза і Олексія Воскобійника (Алекс Воскоб) в перекладі на англійську мову.

За грецькою мітологією кентавр – уявне твориво: півлюдина, а півкінь. Автор доцільно вибрав характер мітичного кентавра, бо ці півлюди-півзвірята були охочі тягнути воза у службі для чужого царя. У своїй книжці автор висвітлює події і характери людей, які „демократично" присвоїли собі владу в Україні.

Біографічна книга Олексія Воскобійника „Повість моїх літ" – це історія цілого народу. Цей спомин-біографія доторкне душу кожного українця. Тим, що пережили російсько-сталінське пекло пригадаються страшні роки. Може, книга також спонукає їх дати хоч частину опису історії тих часів, а молодого читача ознайомить з тим, які наслідки може принести кожна диктатура і які наслідки дає свобода дії в США, як це сталося в житті Галини і Олексія Воскобійників.

Богдан Тодорів

Український Народний Союз — Ukrainian National Association

Чартерований 16 децембра 1895 — Chartered December 16th 1895

Грамота Членьска — Membership Certificate

Україна — United States

…„Ідіть у громадській праці слідами своїх батьків-піонерів, які відзначились великою витривалістю, дбайливістю та посвятою. Шануйте тадицію-минуле, бо з минулого ми набираємо живої твочої сили до нових діл, до нової праці. А саме минула піонерська праця УНСоюзу є такою, що може дати молоді цю моральну силу, що може бути для неї духовною поживою, якої потрібно для вдержання нашого будучого життя. Тому ставайте в ряди цієї організації й ознайомтеся з ділами своїх батьків-піонерів. А пізнавши їх, поможете не тільки утримати дотеперішній союзовий нарібок, але й розбудувати його до ще більших вершин. Бо будете горді, що, розбудовуючи УНСоюз, піднімаєте ще вище вгору величний пам'ятник усім нашим піонерам і багатьом іншим працівникам, що вклали в амерканськo-українське народне життя свою довгу, мозольну й безкорисливу працю…"

Дмитро Галичин,
„Ювілейний альманах, з нагоди 50-річчя Українського Народного Союзу, 1894-1914".

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

Українці Берестейщини знали різні часи

Українська громада Бреста біля пам'ятника Т. Шевченкові

БРЕСТ, Білорусь. – Берестейщина – невідома земля для багатьох українців. Перебуваючи у складі Польщі, Російської імперії, радянської Білорусі, тепер – у складі Республіки Білорусь, українці Берестейщини знали різні часи, різних володарів, спільним для яких було намагання нівелювати національні прагнення, національні цінності поліщуків.

Ще у передвоєнний період на Берестейщині діяла розвинена мережа українських шкіл, „Просвіти", кооперативів, яка була зруйнована зусиллями спочатку польської, а потім радянської влади. Сьогодні, покищо безуспішно, намагається пройти перереєстрацію в білоруських органах влади обласне об'єднання „Просвіта" імені Тараса Шевченка. Припинила вихід єдина україномовна газета регіону „Берестейський край", що виходила в світ з 1996 до 2000 року. Згідно з даними російського перепису 1897 року, в Кобринському та Берестейському повітах мешкало відповідно 79.6 відс. та 64. 4 відс. українців відповідно, в Гродненській губернії – 22.6 відс., в Мінській – 4.7 відс., переважно у Пінському та Мозирському повітах. Перепис 1999 року, проведений в Білорусі, зафіксував у Брестській області 3.8 відс. українців. Але на ці цифри треба дивитися дуже обережно. Поширеною практикою серед україномовного населення краю і посьогодні залишається запис в офіційних документах себе як білорусів. Білоруський центр проблем культури навів дані, що в Західньому Поліссі налічується 94.4 відс. білорусів, але місцеві говірки української мови вважають рідними 33 відс. мешканців.

Співробітник регіонального відділення Академії наук Білорусі у Бресті, культуролог Віктор Місіюк роповідає:

– Справа в тому, що не тільки в селах, але й у самому Бресті існують території, де люди розмовляють місцевою говіркою. Мій дід походить з Річиці, яка тепер в межах самого міста. Але й Тришин, Граївка, Київка, Адамково – то україномовний Брест. Національна культура зродилася передовсім після Другої світової війни і активно себе проявляла аж до 1950-их років XX століття. Нещодавно я, наприклад, дізнався, що в деяких районах Берестейщини, зокрема на Дорогичинщині, Іванківщині, люди переймали полтавські національні строї, не характерні для поліщуків. Але, на жаль, ці спроби сільських інтелігентів зіткнулися з початку з польськими репресіями, багато з них побувало в концтаборі в Березі Картузський. Пізніше зазнали репресій ті люди, що у 1940-50-их роках йшли працювати у радянську адміністрацію й впроваджували національну мову. Не кажучи вже про членів українського збройного підпілля. Тому національна культура й не змогла прижитися.

– У спілкуванні з представниками українського посольства в Білорусі доводилося чути про те, що спроби налагодити освіту українською мовою в деяких районах гальмуються внаслідок небажання батьків писати відповідні заяви щодо своїх дітей. Чому їх лякає необхідність заявити свою українськість?

– Стереотипи радянського часу, що стосуються української національности, проявляються тут повною мірою. Бути українцем в Бересті в якомусь розумінні незручно, через це, можливо, ті батьки й стримують себе. Але з іншого боку навіть тим людям, які намагалися щось робити в культурному відношенні вдавалося далеко не завжди – наприклад, виникали проблеми з реєстрацією товариств, і так далі. То що вже казати про простих людей. В12-ій статті Конституції України записано про підтримку українців за кордоном. На Берестейщині існує українська культура, до якої належить кілька сотень тисяч людей, яка не визнана офіційно, її права ніде не підтверджені. Тому ми чекаємо на чітку позицію України у взаєминах з Республікою Білорусь стосовно того, що поліська культура є однією зі складових української.

Голова Брестського обласного громадського об'єднання „Просвіта" Михайло Петрукович з книгою „До тебе, світе..."

Євген Булавка

Радість спілкування рідною мовою

Василь Колодій

ПЕТРОПАВЛОВСЬК-КАМЧАТСЬКИЙ, Росія. – 26 квітня в Клюбі української культури при обласній бібліотеці ім. Крашеніннікова відбувся вечір, присвячений українському поетові Василеві Колодію. Коли в клюбі готували презентацію книги колишнього в'язня ҐУЛаґу Святослава Поліщука, то для сценарію використали вірші Василя Колодія, доля якого була подібна до долі С. Поліщука. У вірші В. Колодія говориться: „Холодного каменю туга, неволя, самотність, нудьга, там – пекло полону, недуга, а тут від своїх же наруга, і зір застеляє юга...". Коли цей вірш почув С. Поліщук, то сказав, що знає Василя Колодія – батька Заслуженого працівника культури Росії Галини Скрябіної. Г. Скрябіна подарувала три збірки його віршів (професор журналістики В. Колодій видав понад десяток власних збірок). Ця зустріч була чи не найкращою з усіх вечорів Клюбу української культури. Скрипка Лева Зіневича додала солодкого смутку, а Василь Колодій говорив до присутніх кожним своїм віршем, і усі відчули велику радість спілкування рідною українською мовою. Пропоную декілька віршів Василя Колодія.

Едіта Познякова

Рідна мова

Ти у спадщину скарбом лишилась для нас,
і тебе я, мій краю, не мислю без мови.
Нам твою чистоту берегти повсякчас
і недремно леліяти в ніжній любові.
Найдорожча моя – в тобі клекіт грози,
скрегіт криці і ніжність весни солов'їна,
сяйво райдуги щастя і смуток сльози –
Вся краса і душа вся твоя, Україно.
Без води, що шумить в берегах, і ріки,
хвиль цілющих її уявити нам годі.
Ти крізь наші серця протікаєш віки,
рідна мово, в майбутнє Дніпром повноводним.
Чарівних твоїх звуків я повний теплом,
ще ж бо змалку, як пісню, я чув їх так близько.
Цю любов з материнським ввібрав молоком
від тієї з лози, на вервечках, колиски.
Ти сяєш мені, мов незгасна зоря,
і нащадків зовеш у шляхи світанкові,
ти живеш у вулканних рядках Кобзаря
і в нещаднім, як правда, Франковому слові.
І якщо, наче пасенки, є ще оті,
що тебе відцурались, тупі недоріки,
манівцями до скону блукати в житті
вони будуть отак, жалюгідні каліки.
Той, хто мову свою забува без жалю -
так же легко і матір у горі забуде.
Я ж до віку своєї жаги не втолю
й припадаю до тебе і в свято і в будень.
Усе п'ю – не нап'юсь із твого джерела,
де краплини слова – мов живі самоцвіти.
Рідна мово, це ти нас у вись підняла,
нам на крилах твоїх у безсмертя летіти

* * *

Опадає жовте листя з клена,
золотом видзвонює в гаю.
Клене, клене, був і я зелений,
в молодість залюблений свою.
Розгубив давно колишні скарби,
в цім з тобою ми товариші,
лиш моїх утрат лишились карби
болем незагоєним в душі.
Ти весною листя знімеш знову,
кров заграє молодо в гіллі,
я ж сліду давньої любові
не знайду вже, мабуть, на землі.
А можливо, станеться ще чудо:
я, потрібний, як життя, комусь,
враз відчую знов тепло у грудях
і, мов клен весняний, розів'юсь.
І тоді вже одцвіту не скоро,
та, відчувши хоч на мить біду,
вже не листям, а під самий корінь,
наче клен підрубаний, впаду.

* * *

Кохають так осінньої пори
ті, вже кому в житті лишилось мало
Ти ні про що мені не говори -
мовчи про тих, кого ти цілувала.
І я повірю в цноту молоду,
в уяві, в мрії пристрасній поета
давно тебе я виплекав – оту,
що лиш одна-єдина на планеті.
Ти дай мені свої п'янкі уста,
нехай сіяють очі, наче зорі.
У них – минулих днів ще гіркота,
та все тепліш їх промені прозорі.
Ти ні про що мені не говори,
цілуй, цілуй – хай шаленіє мрія.
Кохають так осінньої пори,
як в юності кохати не уміють...

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Успіх оновленої Капелі бандуристів

НЮ-ЙОРК. – Це був, либонь, найуспішніший досі виступ наших юних бандуристів з Дітройту в Ню-Йорку. Заля 4 квітня була заповнена. Відмолоджена капеля стала успішною заступницею Капелі Г. Китастого. Талановитий диригент О. Махлай, учень Г. Китастого, з успіхом зайняв його місце. Капеля майже дорівнює мистецькому рівневі своїх попередників. Самі бандуристи грають чисто і з душею. Бракує ще голосів винятковиx, хоч би таких, як басконтрист Тисовський чи баритон Цісарук. Але капеля в пошуках, і молоді вправляються постійно.

Публіку полонять крещендо (посилення), де басові фрази аж до фортісімо вирішують голосову красоту ефектів. Піянісімо в піснях слухачі вміють оцінити, як ніжність, і нагороджують оплесками та усмішками. Солістів, яких тут немало, тяжко усіх перелічити. З тенорів на висоті є Т. Пришляк, Закордонський, Зінчук, Кушнір, Невмержицький та ін. Пам'ятати треба про Т. Боднара, бо це – справжній тенор.

Вже перша пісня до слів Т. Шевченка з музикою Г. Китастого „Грай, кобзарю" прихилила до себе публіку. Ми почули чіткість хорового звуку і розмах подання. Чому перлина П. Ніщинського „Закувала" пішла як друга пісня, де слухачі ще розворушені, незрозуміло. Ця річ, звичайно, йде щойно в дальшому ході концерту, щоб нею підкорити всіх. Цього і забракло. Проте сольо Т. Пришляка було трояндою, що заквітчала весь пополудень. Популярні „Ясени" К. Кривенького сімкою (септімою) солістів-хористів, прихилили нових друзів капелі. Хоча „Дударик" Леонтовича на мішаний хор кольоритніший, проте і тут оця перлина знадобилась. Композитор А. Гнатишин ніколи і не мріяв, що його в'язанка „Коломийка" так захоплюватиме людей. Тут і коротке сольо Т. Боднара було досконале.

Зваблива „Ніч яка, Господи" повинна б мати більший успіх, навіть як і немає А. Солов'яненка, бо вона ж настроює. „Байда" Хоткевича (не Готкевича, як у програмці) закінчувала першу частину. І хоча початкова гра на бандурах була неглибока, але динамічна. Може співаки солісти могли б бути навіть ще і дещо принадливіші голосово, проте інтерпретація і трагічний драматизм розгульности пісні був піднесений і вражаючий. Дуже доцільною була думка виступити з точкою чоловічого хору. Прозвучали три релігійні пісні: „Слава Отцю" і „Єдинородний сину" М. Дилецького і „Хваліть Господа" М. Вербицького. Успіх був осягнений. Цими піснями диригував І. Кушнір. Зі зворушливою народною піснею „Ятрань" (*Антона Шашкевича* – **Ред.**) в обробці О. Махлая не зовсім поталанило капелі. Баритон М. Невмержицький зійшов на неправильний голосовий звук. Таке трапляється, тож успіх був незначний.

В програмі була і американська пісня Дж. Нютона „Амейзінг Ґрейс" в обробці О. Махлая, і німецька колискова Й. Брамса: „Надобраніч". „Хор жовнірів" з опери Ч. Ґуно „Фавст" удався з вийнятковим розмахом. Ефектні останні дві народні китиці Г. Китастого – „Ой, продала дівчинонька серце" та „В'язанка народних пісень" Д. Піка захопили публіку до вершин. Оплескам і вигукам „браво" не було кінця. „Реве та стогне" привернула поважнішу хвилину концертові – оплески не вгавали.

Теодор Терен-Юськів

„Шаріко, Шаріко, дівчино..."

ДІТРОЙТ, Миш. – 23 квітня учні 12-ої кляси у супроводі хору Української католицької середньої школи парафії Непорочного Зачаття поставили романтичну оперету з життя Українських січових стрільців „Шаріка" (лібрето і музика Ярослава Барнича, слова пісень Юри Шкрумиляка, переробу для шкільної вистави виконав учитель української мови Сергій Пасішник).

Ярослав Барнич, композитор, диригент, педагог, основоположник модерної української оперети, народився 1896 року в Балинцях Коломийського повіту, в Галичині, а помер 1 червня 1967 року в Клівленді, Огайо. Працював в Галичині і на Закарпатті. Закінчив музичні студії в державній Музичній консерваторії у Львові, в 1941-44 роках був диригентом оперного театру у Львові. Крім оперети „Шаріка", написав „Пригоди в Черчі", музику до оперети „Дівчина з Маслосоюзу", твори для хору, оркестри і сольоспівів. Творець популярних і улюблених народних пісень „Гуцулка Ксеня", „Чи тямиш?", „О, соловію" та інших.

„Шаріка" вважається найкращим його твором, вперше була поставлена у Львові 1934 року і була найпопулярнішою п'єсою впродовж чотирьох років. В 1944 році в Станіславові (тепер Івано-Франківськ) вдруге поставили „Шаріку" під час німецької окупації України, але гестапо зупинило виставу. Недавно „Шаріку" ставив Львівський театр в Україні. Шаріка – героїня оперети – виступає як дочка Ференца Деркача, змадяризованого українця (русина) з Хусту, який під впливом наших Січових Стрільців, а Шаріка під впливом свого коханого поручника УСС Степана Балинського в повнім переконанні повертаються до своїх предків – України! Шаріка – це дівчина небуденної краси та темпераменту. Наші усусуси часто під час постою в Карпатській Україні, в місті Хусті, заходили до Шаріки і там забавлялись. УСС зображені в опереті як справжні герої та носії української ідеї на Закарпатті.

Молоді актори, всі студенти 12-ої кляси, зіграли свої ролі дуже добре, з ентузіязмом і захопленням, вмінням єднати жести та міміку, так що вистава сподобалась публіці, яка вибухала оплесками та сміхом, нагороджуючи виконавців за вдалі сцени, пісні чи танці овацією. Особливо відзначився в ролі Клима Гусака Володимир Пасішник – ця роля просто для нього написана.

Оперета „Шаріка" чарувала громаду мелодіями. У ній широко використані гуцульські та мадярські мелодії. Вчителька музики та музичний керівник вистави Христина Липецька аранжувала пісні та гарно підготувала шкільний хор та солістів. Фортепіяновий акомпаніямент – Ольга Дубрівна-Соловій. Надхненно прозвучали пісні „Уснилося з ночі дівчині", „Вже ті часи минулися", „Як ніч мя покриє", „Як я була малим дівчатком", „Маєва нічка", „Гусари", „Колись дівчина мила", „Та з любови собі не жартуй", „Серце лине з-над долини", „Ой недаремно, яке дармо", „Гей ви, стрільці січовії", „Я тебе люблю", „Прийде ще час", „Червона калина", „Накрила нічка", „Гуцулка Ксеня". З завзяттям студенти виконали мадярський танець, польку, фокстрот, танго і вальс.

Чудові декорації для п'єси виконала талановита учениця 12-ої кляси Юлія Курта, а хореографію танців – також учениця цієї кляси Леся Бараник. Іван та Микола Приведа – звукове оформлення. Режисерували виставу вчителі української мови Сергій Пасішник та Світлана Площанська, а консультантами були о. Роберто Лукавий, адміністратор шкіл, та М. Вайгл, директор школи. Студенти подбали про квіти, афіші, програмки та суфлерування: Христина Ігнасов, Никола Стюарт, Петро Ониськів (11-та кляса), Аліна Іванів (10-та кляса). Особлива подяка Ірині Дубас, дочці композитора Ярослава Барнича, за партитуру.

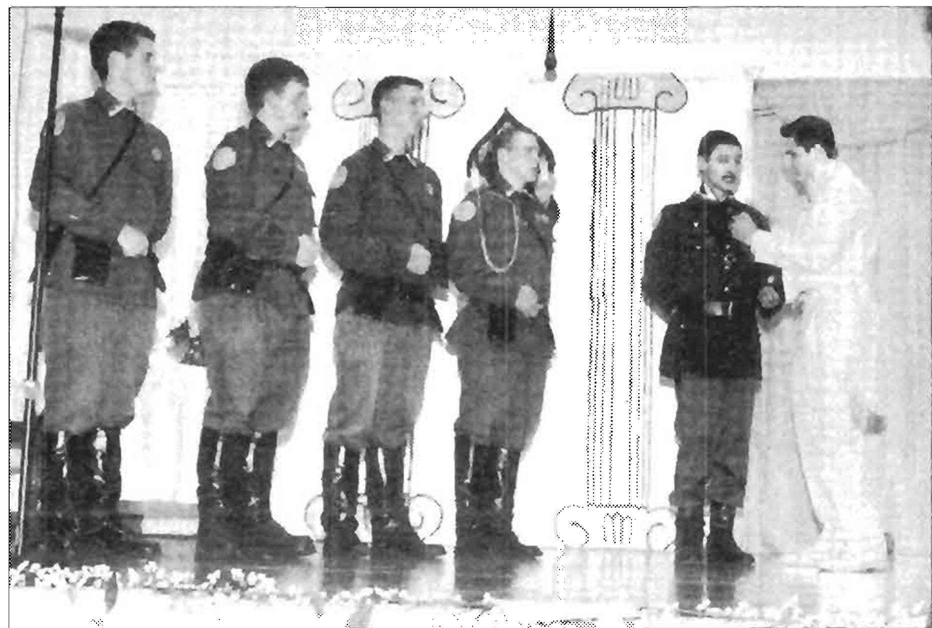
„Шаріка" своїм іскристим гумором, доброю грою, чудовими мелодіями та цікавим сюжетом здобула серця дітройтської публіки, яка вщерть заповнила залю, а по закінченні вистави глядачі викликали на сцену виконавців оперети та щиро вітали, а режисерів та диригента обдарували чудовими букетами весняних квітів.

В кінці вистави о. Роберто Лукавий, М. Вайгл та голова Батьківського комітету Софія Волощук дякували нашим вчителям та студентам за чудовий вечір, за велику успішну роботу, пісенний репертуар і національне виховання молоді.

Христина Годів-Юзич

Александра Бараник, Володимир Пасішник і Джесіка Левкович у виставі „Шаріка".

Сцена з вистави „Шаріка".

5 червня: виставка творів О. Марищук

О. Марищук. „В'яз" (олія)

НЮ-ЙОРК. – У мистецькій галереї Публічної бібліотеки проходитиме у червні виставка української мисткині Ольги Марищук під назвою „Моє сусідство". Мисткиня, що була ученицею нюйоркських шкіл, здобула науковий ступінь з мистецтва в Купер Юніон, а відтак отримала стипендію на дальші студії мистецтва у Києві. Вона стала першою мисткинею американського походження, яку обрано почесним членом Спілки художників України.

У своїх дитячих роках Ольга Марищук частенько просиджувала у публічній бібліотеці на Томкінс-сквер і гралася у парку, що є поблизу. З признання, завважуючи працю, що проходить тепер у цьому парку, вона постановила частину приходу з продажу своїх картин передати на догляд за парком.

Відкриття виставки О. Марищук відбудеться у суботу, 5 червня 2004 р., від 1-ої до 4-ої год. по полудні. Галерія відкрита буде для публіки у середи, від 4-ої до 7-ої вечора, п'ятниці і суботи від 2-ої до 5-ої по полудні. Вхід до галерії: 331 E 10 Street, між A і B Авеню.

Це вже буде восьма з черги самостійних виставок мистецьких праць О. Марищук і 17-та із групових. Її картини можна бачити у музеях Києва, Тернополя, Атлянти, Вашінгтону, Даласу і, розуміється, в Ню-Йорку.

О. К.

На Український фестиваль прийшли тисячі мешканців Ню-Йорку

Співає хор „Думка"

Тижневик „Свобода" роздавала гостям Наталя Чорна з нюйоркської кредитівки

Оксана Лиховид і Неля Михайлів інформують про працю центру для новоприбулих „Українська світлиця"

Маленькі танцюристи готуються вийти на сцену

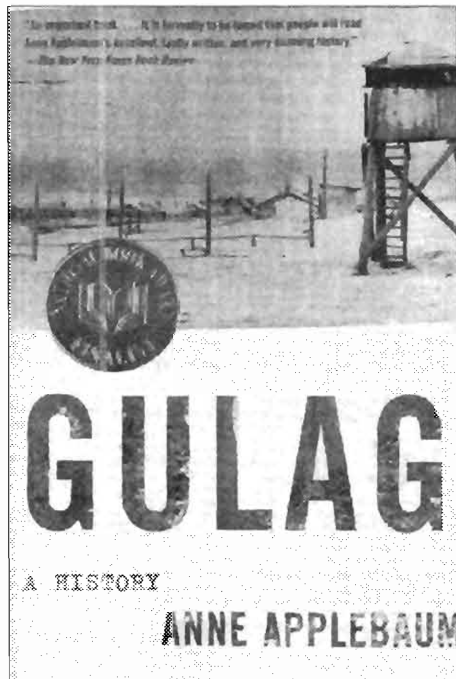
НЮ-ЙОРК. – Від 14 до 17 травня на Мангетені, на 7-ій вулиці між 2-ою та 3-ою авеню, тривав Український фестиваль, організований з ініціятиви Української католицької церкви св. Юра (парох о. Пилип Сандрик). Соняшня погода, звуки музики і пахощі смаженого звабили до місця фестивалю не тільки українців, а й тисячі мешканців багатьох національностей з міста та околиць. Біля церкви вишикувалися численні кіоски громадських організацій, працівники які не тільки інформували про свою діяльність, а й часто-густо частували гостей різними смачними стравами. Були також численні підприємці, які годували, продавали, реклямували. Окрасою свята стали концерти в церкві відомих співочих гуртів – хору „Думка" з Ню-Йорку під керуванням Василя Гречинського і хору „Екуменічний хорал" з Оліфанту, Па., під керуванням Патрикія Марцинка. На відкритій сцені показали майстерність танцюристи ансамблів „Зорепад", „Іскра", „Сизокрилі", „Гонивітер", „Барвінок", „Маки", „Мрія", шкіл українського народного танцю і бального танцю, академії св. Юра, з багатьох міст у штатах Ню-Йорк, Ню Джерзі – вихованці Роми Прийми-Богачевської, Дарії Ґензи, Наталі Лемішки, Тамари Сибі. Виступили також численні солісти зі співу і танцю.

Великий триденний концерт приніс присутнім велике задоволення.

Левко Хмельковський

НОВІ ВИДАННЯ

Анні Аплебаум відкриває нові сторінки ҐУЛаґу

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. - Авторка нової книжки „ҐУЛаг" Анні Аплебаум йшла до успіху своєї праці нелегким шляхом. Вона тривалий час працювала у Варшаві як закордонний кореспондент кількох англійських газет і мала можливість безпосередньо стикатися з проявами комуністичного режиму. Тепер вона – член редакційної колегії „Вашінґтон Пост", живе у Вашінґтоні з чоловіком Радеком Сікорським і двома дітьми. Вона написала також книжки „Між Сходом і Заходом", „По той бік кордону Европи". Новій книжці авторки дали схвальні оцінки провідні американські газети, її відзначено премією Дафа Купера.

У книзі простежено нарощування карально-репресивної системи в СССР від 1917 року аж до розпаду тоталітарної держави. Значне зацікавлення викликає розділ „Життя і праця в таборах", у якому докладно висвітлено умови арештів, ув'язнень, перевезень до сибірських та інших таборів, побут в цих таборах, кари, охорону, становище жінок і дітей, смерті, стратегію виживання, а також описано повстання і втечі.

Український читач знайде в книзі чимало описів, присвячених ув'язненим українцям, переважно з західніх областей, тому що саме вони, за спостереженнями авторки, відзначалися високою національною свідомістю, були організовані і готові до опору. Авторка відзначає, що західні українці мали значний досвід збройної партизанської боротьби в лавах УПА і скрізь дотримувалися настанови свого командування: „Де б ви не були, в шахтах, лісах чи таборах, завжди зберігайте свідомість того, що ви є справжніми українцями і продовжуйте нашу боротьбу".

В таборах українці намагалися формувати національні бригади, жити спільно у бараках, відзначати національні свята і річниці, нести допомогу іншим в'язням.

У книзі докладно описано трагедію в'язнів в західніх областях України, яких застала у в'язницях німецько-більшовицька війна. Вже 25 червня 1941 року почалося масове знищення затриманих за різними підозрами людей. У львівській тюрмі Бриґідки служби НКВД 25 червня звільнили кримінальних злочинців, а „політичних" розстріляли під гуркіт автомобільних двигунів. Авторка пише, що тільки у 12 прикордонних містах було вбито майже 10 тисяч в'язнів. Їх розстрілювали в камерах, на подвір'ях тюрем, в поблизьких лісах. НКВД повідомило про вивезення з 27 таборів і 210 колоній 750 тисяч в'язнів і з 272 тюрем ще 140 тисяч в нові місця ув'язнення на Сході. Ніхто не дізнається, чи ці числа правдиві, проте навіть вони свідчать про жахливий розмах репресій проти населення в СССР.

Жінки на лісоповалі

Після відходу німецького війська нова хвиля репресій залила Україну. До сибірських і північних таборів забирали навіть підлітків. Андрій Левчук був звинувачений як член УПА у вбивствах невинних громадян, роззброєнні червоних вояків і пограбуванні майна, хоча йому було на день арешту ледве 15 років. Санітарка УПА Ярослава Крутиголова на день арешту мала 16 років, але, незважаючи на неповнолітність, була засуджена на 25 років каторги. Спершу українців навмисне утримували разом з кримінальними злочинцями, котрих переконували, що йдеться про „ворогів народу", „українських фашистів", „прислужників Гітлера", „шпигунів". Їх заохочували до розправ з беззахисними в'язнями. Проте українці за колючими дротами не корилися владі. Особливо зросла їхня активність у 1953 році, після смерти Сталіна. У книзі наводиться розповідь про Норільський табірний комплекс, куди було перекинуто з Караганди близько 1200 в'язнів, переважно українців, Ще в дорозі вони утворили „революційний комітет", який почав готувати повстання. До опору стало понад 16 тисяч в'язнів. Авторка описує також заворушення в інших таборових комплексах, зокрема криваву трагедію Кенгіру.

Каторжна праця політв'язнів

Значну увагу в книжці присвячено рухові українських дисидентів за правління Леоніда Брежнєва, поширення самвидавської діяльності і посилення репресій. Подано дані про початок і розвиток в Україні правозахисної діяльності на чолі з Вячеславом Чорноволом, про останні жертви режиму, зокрема про Василя Стуса. Дехто з учасників правозахисного руху в Україні зауважує, що в книжці немає імен Валерія Марченка, Олекси Тихого, Олекси Литвина. Але на виправдання авторки слід сказати, що її книжка присвячена загальному описові ҐУЛаґу, тому слід з визнанням сказати, що українці посідають в ній одне з провідних місць. Звісно, при погляді на Україну з американської перспективи не обійшлося без окремих неточностей. Так, В. Чорновіл названий молодим правником, а він був журналістом. Говориться, що українських інтелігентів звинувачували у поширенні поезій Шевченка без зазначення автора, як антирадянських творів невідомого авторства. Навряд, чи у КГБ були такі невігласи, що не знали Т. Шевченка. Йшлося ж про його протимосковські твори, вилучені з радянських видань „Кобзаря".

У книзі подано скорочення, що застосовувались в документації каральних органів, список осіб, з якими авторка мала інтерв'ю, абревіятури радянських установ. Зацікавить мовознавців словник таборового жаргону, з якого можна довідатися про значення слів „блатний", „чифір", „кум", „махорка", „отказчик", „психушка", „шарашка", „сука", „туфта", „урка" та багатьох інших.

Книжка „ҐУЛаг" („GULAG") є в продажу в американських книгарнях. Її ціна 16.95 дол. (м'яка обкладинка).

Левко Хмельковський

Охоронці в'язнів

Сталін і народний комісар внутрішніх справ Єжов на будівництві Біломорканалу

Варто відвідати виставку „Світ гармонії"

Василь Федорук. „Історія генокоду" (ґраніт)

ЧИЮ. КАҐО. – „Світ гармонії" – так називається виставка, що відкривається в Українському національному музеї сьогодні, 21 травня, і триватиме до 20 червня. Відвідувачі відкриють для себе неповторність природи та красу, застиглу в камені: це світ гармонії в творчості скульптора Василя Федорука та фотографа Юрія Грибовича.

Лікар Ю. Грибович виставляє свої світлини вперше. Захоплення фотографією ввійшло в життя якось несподівано і дало поштовх до серйозної творчої праці. Ім'я скульптора Василя Федорука відоме в Україні і далеко поза її межами. Він був учасником багатьох міжнародних мистецьких виставок, отримував нагороди за перемогу в престижних конкурсах на кращу скульптуру. Презентація його фототворів відбулася в Українському музеї на виставці минулого року. Її успіх посприяв переїздові мистця з Сієтлу до нашого міста, й ось – нова велика виставка.

Юрій Грибович народився у Львові, у 1981 році закінчив Львівський медичний інститут, працював хірургом. У 1992 році переїхав з родиною до Чикаґо, де продовжує працю в галузі медицини і займається улюбленою справою. Разом з дружиною любить подорожувати. Відкриваючи для себе Америку та інші країни, Юрій не розлучається з фотоапаратом. Василь Федорук запропонував створити спільну виставку, бо небагатьом фотографам вдається показати в кольорах неймовірне багатство нюансів природи. Грибович - один із них, і в цьому допомагає йому поетичне сприйняття навколишнього світу.

Василь Федорук народився у карпатському краї, дереворізьби вивчав у Косівському художньому училищі, а в 1972 році став студентом Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва. У складі українських мистців вперше побачив Америку в 1990 році, у 1993 переїздкає до США на постійне проживання, не залишаючи ні на один день улюбленої справи. Теми робіт майстра - це краса людського тіла, гармонія почуттів і природи. Український Національний музей у Чикаґо запрошує усіх шанувальників українського мистецтва ознайомитися з творчістю Василя Федорука та Юрія Грибовича.

Василь Федорук в Бразилії біля своєї скульптури „Творіння Всесвіту" (мармур).

Марія Климчак

НОВІ ВИДАННЯ

О. Корчак-Городиський. „Спогади з життя. Східній фронт, 1941 - 1943 рр."

В останніх місяцях 2003 року на полицях книжкових крамниць появилася друга частина книжки „Спогади з життя" Ореста Корчака Городиського.

У ній вміщено прецікаві спогади автора про переживання, працю, зустрічі на східньому фронті 1941 – 1943 років. Описи різноманітних переживань та велика кількість фотографій дають можливість читачеві бачити повну картину тодішніх подій з токи зору українського перекладача.

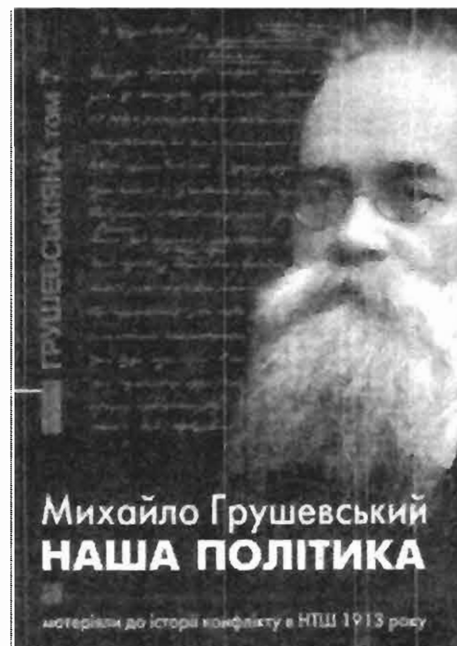
Книжка надрукована у Львові, 2003 року, має 315 сторінок, її можна придбати за 17 долярів, включно з пересилкою за адресою: Orest Horodysky, 6228 W. Giddings St., Chicago, Illinois, 60630.

М. Грушевський „Наша політика"

Найновіше видання Українського Історичного Товариства – книга Михайла Грушевського „Наша політика", це 7-ий том „Грушевськіяни" – матеріяли до історії конфлікту в НТШ 1913 року. Упорядники Любомир Винар, Євген Пшеничний. Ню-Йорк- Дрогобич, видавництво „Коло", 2003 рік. Ціна 20 дол. (з пересилкою).

У 1974 році з нагоди відзначення 40-річчя смерти М. Грушевського УІТ започаткувало нову книжкову серію „Грушевськіяна", головним завданням якої є розширювати дослідження грушевськознавства. В серії виходять рідкісні праці М. Грушевського (друковані й недруковані), окремі дослідження, присвячені вивченню життя, діяльности і творчости історика, а також джерельні та довідкові видання. У сьому випуску „Грушевськіяни" надруковано збірку статтей М. Грушевського „Наша політика", що появилася у Львові в 1911 і році є винятково важливим, певною мірою, межовим твором в житті історика. Також в збірці вміщено анонімну відповідь історика С. Томашівського „Наша політика. Ґльоси до брошури проф. М. Грушевського", що друкувалася у львівському „Ділі" в грудні 1911 року і того ж року вийшла окремою відбиткою.

Крім того, в цьому тому надруковано рецензії на „Нашу політику", листи Є. Чикаленка і І. Джиджоли до історика з 1913 року, а також дві рідкісні брошури, які появилися 1913 року і пов'язані з діяльністю М. Грушевського в НТШ. Адреса, куди можна звернутися за книжкою: Ukrainian Historical Association, P.O. Box 312, Kent, Ohio 44240. Тел. (330) 297-1390.

Управа УІТ

"СВОБОДА" запрошує до праці продавців реклями

Ви можете прислужитися громаді й українській пресі, збираючи реклямні оголошення та передплатників для „Свободи", а також продавати газету у Вашій місцевості, отримуючи при тому винагороду. За детальними інформаціями просимо звертатися до Марійки Осціславської на
тел.: **(973) 292-9800, дод. 3040**

Слово про композитора

До 20-річчя від дня смерті

Симон Василакі-Вожаківський серед хору Церкви св. Трійці в Ірвінґтоні, Н. Дж. Праворуч від нього дружина Марія, третя зліва – дочка Світлана, в третьому ряді перша зліва – невістка Людмила, друга – дочка Тамара, в четвертому ряді – другий справа – зять Олександер, в останньому ряді другий зліва – син Юрій, п'ятий зліва – син Владислав.

Симон П. Василакі-Вожаківський народився 23 травня 1911 року в Україні в Єлисеветграді, в родині священика. Особливу любов до музики і співу успадкував від своїх батьків, дядьків та братів, які були священиками та диригентами. Вчився в музичній консерваторії. Ідучи за своїм душевним покликанням, С. П. Василакі-Вожаківський все своє життя працював над удосконаленням вокального мистецтва.

Переслідуваний за „соціяльне походження", він з великими труднощами осягнув вищу освіту в Кіровоградському педагогічному інституті на фізико-математичному факультеті. Працював в середніх школах в Україні як викладач математики, фізики і співу. Музика і спів були його душею, а тому не випадково, що хори під його диригуванням як шкільні, так і дорослі, мали великі успіхи на концертах в містах і селах України (Одеса, Кіровоград та ін.).

1942 року, коли відродилася Українська Автокефальна Православна Церква в Україні, С. П. Василакі-Вожаківський став церковним диригентом, і вже 1946 року, перебуваючи в Західній Европі, був диригентом Митрополичого хору сл. п. Митрополита Полікарпа аж до виїзду в Америку 1950 року. В ці роки в Европі, будучи педагогом, працює в українській гімназії, а також є організатором і одним з провідників Спілки Української Молоді.

В Америці продовжує працю з українською молоддю і від 1955 р. до останніх днів життя (помер 5 червня 1984 р.) був диригентом хорів в Українській Православній Церкві, а також був діячем у плеканні української культури. Його ініціятиві й праці належать ювілейні концерти, присвячені композиторові Миколі Леонтовичу та видання книжки-збірника про М. Леонтовича за редакцією поета Леоніда Полтави.

В різні роки свого життя С. П. Василакі-Вожаківський творив музику. У своїх композиціях створив свій оригінальний стиль. Його музика майже не має зовнішніх ефектів, зате вона проникнута глибоким почуттям. Композитор оригінально використовує звукові засоби в їх комбінаціях. Ті мелодії, що мають речитативний характер, тісно пов'язані з текстом і тонко відображають зміни настрою. Традиційні гармонії використовуються в свіжих послідовностях, в яких відчувається глибоке почуття і любов до української народної музики.

Праця С. П. Василакі-Вожаківського з хорами зробила великий вплив на фортепіяновий супровід, і хорова поліфонія домінує над іншими засобами акомпаніяменту. В деяких романсах і піснях стародавнього характеру звучання інструменту нагадує бандуру з її вільною імпровізацією. Взагалі імпровізацію можна вважати головним елементом, що будує форму творів композитора, котра в своєму розвиткові більше відображає зміст ніж традиційні форми.

Музика С. П. Василакі-Вожаківського в повному сенсі – інтеліґентна і потребує уважного слухання. Своєю свіжістю, оригінальністю і внутрішньою красою вона може збагнути репертуар наших співаків.

Завдяки старанням дружини композитора Марії Вожаківської з дітьми, які взяли на себе видавничі обов'язки, включно з оплатою коштів видання, появилася його праця „Пісні та романси".

Михайло Лев

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

СТЕЛЛА ФЕДУСКА член 161 Відд. УНС Т-ва св. Василія в Ембрідж, Па. Померла 10 березня 2004 р. на 92-му році життя. Нар. в 1911 р. в Емб-рідж, Па. Залишила в глибокому смутку дочок Конні, Франсіс, Миру і Мелані, сина Нука, двох сестер Міл-дред і Гелену. Похорон відбувся 15 березня 2004 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембрідж, Па.

Вічна Її пам'ять!

АННА В. ОНЕСЬКА член 47 Відд. УНС в Бетлегем, Па. Померла 11 березня 2004 р. на 78-му році життя. Нар. в 1925 р. в Бетле-гем. Членом УНС стала в 1951 р. Залишила в глибокому смутку чоловіка Михайла, до-чок Дарію і Марлену. Похорон відбувся 15 березня 2004 р. на цвинтарі св. Йосафата в Бетлегем, Па.

Вічна Її пам'ять!

Секретар

ТОМАС К. ГЛИВЯК член 247 Відд. УНС Т-ва св. Івана Хрестителя у Вілмінґтоні, Дел. Помер 6 березня 2004 р. на 70-му році життя. Нар. в 1933 р. у Вілмінґтоні, Дел. Членом УНС став у 1942 р. Залишив у глибокому смутку дружину Газел, дочку Катю, сестер Марію, Розу і брата Івана. Похорон відбувся 11 березня 2004 р. на Delaware Veterans Memorial Cemetery.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ОСИП БАНДЕРСЬКИЙ член 231 Відд. УНС Т-ва Кардинала Йосифа Сліпого у Swarthmore, PA. Помер 6 березня 2004 р. на 80-му році життя. Нар. в 1923 р. в Україні. Залишив у глибокому смутку дочку Ірену з чоловіком, двох внуків і двох правнуків. Похорон відбувся на Immaculate Heart Cemetery, Linwood.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої найдорожчої ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБЦІ, СЕСТРИ і ПРИЯТЕЛЬКИ

СВ. П.

ІРИНИ-СТЕФАНІЇ КОВАЛЬЧИН

з дому СВІТЕНКО

буде відслужена

Заупокійна СВЯТА ЛІТУРГІЯ з ПАНАХИДОЮ
в п'ятницю, 4 червня 2004 р. о год. 9-ій ранку в українській церкві Благовіщення Пречистої Діви Марії (Мелровз Парк) у Філядельфії.

Про молитви за спокій душі Покійної просять:

муж – МИХАЙЛО
дочка – ЗЕНЯ
син – ТАРАС
сестри – ЯРОСЛАВА і НЕОНІЛЯ
брати – ЛЬОНГИН і ПЛЯТОН з родинами

ПОДЯКА

27 січня 2004 року відійшов у вічність мій достойний МУЖ і політично-громадський діяч

СВ. П.

інж. МИХАЙЛО НИЧ

Голова Української громади Метрополітальної Філядельфії, Відділу УАКРади у Філядельфії, член ОУН, діяч УНСоюзу, член Центральної управи ОДВУ і член 12-го Відділу ОДВУ ім. сотн. Юліяна Головінського, член Екзекутиви і Контрольної комісії ЗУАДК-у, голова Комітету фестивалю „Гомін України" (1983-2001), визначний український патріот.

Висловлюю глибоку подяку усім, хто причинився до гідного чину поховання мого мужа на цвинтарі Пресвятої Діви Марії на Факс Чейсі. Вперше чергу моя подяка за щирі молитви і похоронні відправи всечесн. о. Ярославові Курпелеві та псальмотівцеві Несторові Кизимишеневі. Я вдячна всім тим організаціям і громадянам, які виголосили слово прощання після Парастасу, що пожертвували на Служби Божі й на громадські цілі та зложили квіти на могилу.

Слова прощання виголосили: слово голови ПУН Миколи Плав'юка, прочитане д-р Наталією Пазуняк та її коротке слово про життя і заслуги Покійного; слово голови Центральної управи ОДВУ Олександра Процюка; слово від Головної управи і членства УЗХреста Володимири Кавки; слово Стефана Гавриша від УНС і Екзекутиви ЗУАДКу.

<u>КВІТИ ЗЛОЖЕНО ВІД ОРГАНІЗАЦІЙ І ОСІБ:</u>
ОДВУ – Центральна управа, УЗХрест – Головна управа і членство, від інж. Мирослава і Христі Лисобеїв – наших кумів, від д-ра Степана і Тамари Тимкових – наших кумів, від родини Пазуняків і від похоронного заведення Михайла Насевича, що подбав про гідний похорон, та від мене – дружини Покійного.

<u>НА ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ СКЛАЛИ ПОЖЕРТВИ:</u>
Володимир Риндич, Мирослав і Христина Лисобей, Ірена Стерчо, Іван Скочиляс, Уляна і Олександер Процюк, Роман і Александра Городиські, Марійка і Любов Папроцькі, Оксана Ткачук, Марія Тимчук, Орест і Марія Швед, Михайло Ковальчин, Роксоляна Головчак.

<u>НА УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ:</u>

250 дол.	д-р Стефан і Тамара Тимків;
по 100	Ольга Темко, Ольга Нич;
75	д-р Марія Балтарович;
по 50	Володимира Кавка, Мирослав і Христина Лисобей, Юлія Криса, Маркіян і Люба Онуферко, д-р Богдан і д-р Софія Шебунчак, Василь Марущак;
по 30	д-р Олександер і Іванна Білик, д-р Тарас і Орися Новосівські, Іван і Надя Савчук, Люба Сілецька;
по 25	д-р Ярослав Залінський, Роман і Александра Городиський, Осипа і Андрій Гелетканич, Борис і Звена Захарчук, Олена Головчак, Віра Пак, Марія і Микола Касіян, Ірена Стерчо, Оксана і Дмитро Січ, Ірена Гнатюк, Петро Гурський, Сидір і Евгенія Новаківські;
по 20	Наталія Пазуняк, Ірена Щерба, Оксана Ткачук, д-р Петро і Орися Гевка, Тамара Стадниченко-Корнолісон, Вікторія і Марія Вакуловські, Марія Городиська;

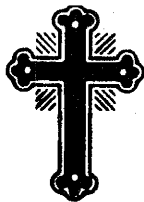
<u>НА ФУНДАЦІЮ ОЛЬЖИЧА:</u>
25 дол. Анна Гнатюк.

Щиро дякую прапороносцеві Юрієві Стецині за внесення на похорон прапору 12-го Відділу ОДВУ. Окрему подяку складаю усім приятелям і знайомим, які підтримали мене у дні великого мого горя, зокрема М. Х. Лисобеям із синами Олександром і Андрієм, д-р С. і Т. Тимковим, д-рові Петрові Клюкові й співробітникам Ірині Щербі, Володимирі Кавці, Орисі Гевка (УОКЦ), д-р Наталії Пазуняк, Миколі Рудницькому.

Щиро дякую усім, хто висловив мені співчуття, хто брав участь у похороні й причинився до вшанування Покійного.

Дружина ОЛЬГА НИЧ

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

Дня 29 квітня 2004 р. по довгій та тяжкій недузі на 88-му році життя упокоївся

СЛ. П.

ПЕТРО БІЛЕЦЬКИЙ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 3 травня 2004 р.
Похоронений на місцевому цвинтарі„ Венес Гарден" у Веніс.

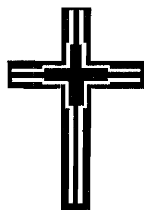
Покійний ПЕТРО залишив у глибокому смутку:

дружину – ОЛЬГУ
сина – ВОЛОДИМИРА з дружиною
внуків та ближчу і дальшу родину.

В часі тризни родина та приятелі зложили в пам'ять покійного ПЕТРА 905 дол. на допомогу дітям Чорнобиля.

По 100 дол.	О. Білецька, В. Білецький та М. Мищенко;
70	П. Ярмак;
60	О. Стрижаковський;
по 25	д-р В. і Г. Король та Б. Ващинський;
по 20	М. Таран, Б. Олійник, Т. і М. Вероміенко, О. Мельник, С. Барусевич, С. Барабаш, В. Барабаш, Ч. і А. Фендер; Л. і Ф. Спіна, К. Корніавка;
15	С. і Г. Паньків-Черінь (на бібліотеку ім. сенатора Юзика);
по 10	Ю. Укарма, І. й Н. Попівчак, Ф. Лисак, А. Фрідріх, М. Бойдуй, М. Поровченко, М. Ярмоленко, о. митр. Борисенко, о. І. і Н. Фатенко, Л. і Л. Харченко, Р. і Г. Шраменко;
по 5	М. Гуменюк, І. Медяник, М. Ситник.

Дружина ОЛЬГА БІЛЕЦЬКА складає щиру подяку всім жертводавцям.

„Блаженні, яких вибрав і прийняв Ти, Господи, і пам'ять їх з роду в рід".

Ділимося сумною вісткою, що дня 20 квітня 2004 р., о год. 22:30 після довгої і важкої недуги, заосмотрений і потішений Святими Тайнами, упокоївся в Бозі у Новому Ульмі наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і ДРУГ

бл. п.

СТЕПАН МУДРИК
(МЕЧНИК, ВОЛИНСЬКИЙ)

нар. 5 жовтня. в 1919 р., на Радехівщині.

Покійний став членом ОУН 1937 р. Через свої прикмети характеру Йому прийшлося виконувати важливі доручення Проводу. Очолював Радехівський повіт, був провідником Округи на три повіти, член Обласного Проводу ОУН Київської области, заступник командира воєнної Округи. Покійний був близьким співробітником Крайового провідника Івана Климова-Легенди, провідника ОУН Степана Бандери-Бийлиха, голів проводу ЗЧ ОУН Степана Ленкавського і Ярослава Стецька. Член Головного проводу ОУН і голова Головної ради ОУН. Був засуджений гітлерівськими окупантами на кару смерти, яку замінено на 15 років тюрми. Перебував у кацеті Дора.

Покійний багато енергії вкладав у суспільно-політичну працю. Довголітній член Головної управи ЦПУЕН, голова КОУГЦУ, заступник президента СКВУ на західню Европу, член Головної управи Ліги українських політв'язнів, голова Товариства колишніх вояків УПА в Західній Европі.

Поруч своєї організаційної та суспільно-громадської праці Покійний був плідним публіцистом, автором майже тридцяти книжок і численних статтей, які в більшості вже перевидані в Україні.

Затривожений занепадом ОУН, з позиції голови Головної ради, старався з групою однодумців зберегти засади і дух, які творили велич Організації в минулому, але безуспішно, що довело до Його виступу з Організації.

Активний член УГКЦ, в часі хвороби знаходив силу в Святих Тайнах, в теплі родинного вогнища та в контакті з нечисленними друзями, що не залишили Його в часі хвороби.

З Його смертю ми втратили люб'язного чоловіка, батька, дідуня, родича і друга, а Україна палкого патріота.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 27 квітня в УГКЦ в Новім Ульмі о 1 годині.

Просять про молитви за спокій душі Покійного:

дружина – ОЛЕКСАНДРА
син – ПЕТРО з родиною
та ближча і дальша родина і друзі.

Замість квітів на могилу та згідно з бажанням Покійного прохаємо складати пожертви на стипендію при УВУ для докторанта з історії ОУН.

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040

ХОЧЕТЕ ПРОДАТИ ЧИ КУПИТИ ХАТУ?

Зверніться до

ВАСИЛЯ КАВАЦЮКА

908 754–0111
або **908 790–9240**
Exit Realty

ARKA COMPANY

Нитки, тканина до вишивання, писанкові прибори, касети, відеокасети, CD, шкільні книжки, хустки, кераміка, різьба.

26 First Avenue, New York, NY 10003
Tel.: (212) 473-3550

Fregata TRAVEL SERVICE, INC.

250 West 57th St.#1211 Phone: (212) 541-5707
New York, NY 10107 Fax: (212) 262-3220

ECONOMY AIRFARES

Львів/Одеса
639 дол.+tax (round trip)
429 дол.+tax (one way)

Київ
580 дол.+tax (round trip)
365 дол.+tax (one way)

Restrictions Apply

16.9 ¢/min CALL УКРАЇНА

Great domestic rates.
Great rates to the rest of the world - any day, any time, direct dial.
We also offer prepaid Phone Cards: calls to Ukraine from 7.6 c/min.

1-800-449-0445
LDPOST
WWW.LDPOST.COM

COMPLETE MORTGAGE SERVICE

Поліна Калушкер
президент

Бизнесові, комерційні і персональні позички

ПРОМІНЬ СВІТЛА в моргеджових лабіринтах

1 -ий позиковий „брокер" у Філядельфії.

Понад 10 років досвіду!!!
Спеціяльна програма:

1.25% незмінна позичка на 30 років

Уділяємо моргеджі у 50 штатах

No Points
No Application Fee
No PMI
No Commitment Fee
No Mortgage Broker Fee
Безкоштовна консультація

Спеціяльні програми для людей з поганою кредитною історією, або без кредитної історії!

Ми не обіцяємо - ми робимо!

Approved with PA Department of Banking
Toll Free 866-896-7277
www.whymortgage.com

LAW OFFICES OF

ZENON B. MASNYJ, ESQ.

Від 1983

- Серйозні персональні пошкодження
- Купно, продаж нерухомостей (Real Estate and coop-closings)
- Репрезентування комерційної діяльности
- Securities arbitration
- Розводи
- Заповіти-офіціяльні завірення

157 SECOND AVENUE
NEW YORK, NY 10003
(212) 477-3002
(Тільки за попереднім домовленням)

ЮРІЙ ЛАЗІРКО

Професійний продавець забезпечення УНС

IOURI LAZIRKO
Licensed Agent
Ukrainian National Ass'n, Inc.

5 Brannon Ct., Clifton, NJ 07013
tel.: 973 881-1291
E-mail: louri_uke@hotmail.com

СТЕФАН ВЕЛЬГАШ

Професійний продавець забезпечення УНС

STEPHAN J. WELHASCH
Licensed Agent
Ukrainian National Ass'n, Inc.

548 Snyder Ave., Berkeley Heights, NJ 07922
Toll Free: 1-800-253-9862/3036 Fax: 973-292-0900
E-mail: swelhasch@unamember.com

- Багаторазові **5-річні візи** в Україну за 185 дол.
- Сприяємо в оформленні і отриманні українських пашпортів нового взірця.

XENIA AGENCY
10241 Rt. 23A,
Hunter, NY 12442
Тел.: (518) 263-4391

Друкарня
COMPUTOPRINT Corp.
Established 1972
Clifton, New Jersey

виконує друкарські роботи:

- книжки (в твердій і м'якій оправах)
- журнали (з експедицією, або без)
- канцелярійні друки
- весільні запрошення (в укр. і анг. мовах)

Ваші замовлення виконуємо сумлінно, скоро і на час та з 30-літнім досвідом!

973-574-8800
Fax: 973-574-8887
e-mail: computopr@aol.com

УКРАЇНСЬКИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
PALLADA International
ВСІ ВИДИ ІМІҐРАЦІЙНИХ СПРАВ
98 Second Avenue, 2nd Floor, New York, NY 10003
Tel.: (212) 387-8683 • Fax: (212) 228-3029

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
Найбільший вибір українських книжок.
Замовляйте каталог:
1-866-422-4255
www.ukrainianbookstore.com

ОРКЕСТРА „ЛУНА"
Музика на весілля, забави, фестивалі.
Святкування роковин
ОЛЕСЬ КУЗИШИН
Тел./Факс: (732) 636-5406
e-mail:dumamuse@aol.com

ЄВШАН – YEVSHAN
подарунки – музика, книжки – відео
замовляйте новий каталог 2004
1-800-265-9858
www.yevshan.com

Фірма „КАРПАТИ"
Licence № 113486759

Виконує малі і великі роботи. Переробляє хати, лазнички, направляє дахи, виконує цементні праці, а також малює назовні і всередині (handyman) сантехнічні і електричні роботи – **Василь Чолак**

Тел.: (718) 937-1021
Beeper: (917) 935-0280

Понад 30,000 читачів тижнево дивиться на реклями!
ОГОЛОШУЙТЕСЯ! ЦЕ ПРАЦЮЄ!

KARPATY TRAVEL
121 Runnymede Road,
Toronto, Ontario Canada M6S 2Y4
1-800-265-7189
в Торонто (416) 761-9105
e-mail: nsemczys@aol.com

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ
ПОСИЛКИ З ОДЕЖЕЮ
ПРОДУКТОВІ НАБОРИ
ЛИСТИ ТА ДОКУМЕНТИ

НАДІЙНО І ШВИДКО до рук адресата в Україну, Польщу та інші держави

ПОДОРОЖНІ ПОСЛУГИ
ВІЗИ • АВІАКВИТКИ
ЗАПРОШЕННЯ до Канади і США
СТРАХУВАННЯ ПОДОРОЖУЮЧИХ

НАЙДЕШЕВШІ МІЖНАРОДНІ ТЕЛЕФОННІ РОЗМОВИ

Пам'ятайте – як посилати, літати, чи телефонувати – то тільки через КАРПАТИ!